Ը. ՏԱՐԻ 2127 ԹՈՒՎԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 19 ՄԵՀԵԿԱՆ 1333–Հ. Տ. 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1891–Ն. Տ. 28 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1891–ՖՐ. 18 ՐԷՄԷՊ 1308 ՇԱԲԱԹ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ՅԻՇԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Ֆրանկան գահկեան տարեկան	100
» » Կիսամեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Դուռեւոյ եւ Յունաստանի տարեկան	200
» » Կիսամեայ » »	100
Օտար երկիրներու տարեկան գրոշով	56
» » Կիսամեայ » »	28

Դուրս ղրկուած լրագրոյ համար նախքան Տպագրութեան վրայ ե եւ Ամփոփութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն եւ լրագիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX JOURNAL

Ե. ՇԱԲԱԹ, 16 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԳԻՊՏԱՑԻՔ Ի ՍՈՒԱՆ

ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏ ԹՈԽԱՐԻ
(Հեռագիր մեր լրագրոյ)

ԳԱՀԻՐԷ, 21 ՓԵՏՐ.

Թոխար հինգշաբթի առաւօտ գրաւեցաւ մէկ ու կէս ժամ տեւող ճակատամարտէ մը ետքն։ Եգիպտական զօրքը բաղկացեալ էր երեք վաշտ հետեւակէ և մէկ հեծելագունդէ։ Սուանցիք 4,000 հոգի էին։ Օսման Տիկմա Թամարին նահանջեց։ 700 Տէրվիշներ, Օսման Նայիպ և մի քանի Էմիրներ սպանեցան։

22 ՓԵՏՐ.

Եգիպտացի զօրքերը քաշուեցան պատերազմեցան, եւ բազմահարուածեան թնդանօթներ չունենալով, հրացանով գործ տեսան։ Անցոյս 19ին արշալուսին Էլ-Թէպէ մեկնեցան, և սաստիկ պայքարէ մը ետքը, միջօրէէն յետոյ գրաւեցին զԹոխար, ուր գտան երկու թնդանօթ և շատ պարար և ռազմամթերք, յորմէ կ'երեւի թէ Սուանցիք զԹոխար խարիսխ կ'ուզէին ընել թշնամական գործողութեանց։ Ուշագրաւ պարագայ մ'է որ սպանեալց մ'է ոք գրացի ցեղերուն կը պատկանի. ամենքն ալ Սուանի ներսերն հեռաւոր վայրեր բնակեալ Պակկարա և Ճաալի ցեղերուն կը պատկանին, որք Խարթումի Էմիրին անօրինութեամբ զրկուած էին։

Եգիպտացիք ձեռք անցուցին հոբերն և Աֆաֆիթ գիւղը Թոխարէ չորս մղոն անդին, ուր մահամերձ Ճաալի մը գտան, յորմէ իմացան թէ Օսման Տիկմա 30 ձիաւորներով փախած է ի Քասալա։

Սուանցւոց ճակատի դիծը կազմուած էր 2,000 մարդերէ, և նոքան ալ պահեստի ունէին։ Եը գտնուէին ընդ հրամատարութեամբ Օսման Նայիպի, գլխաւոր տեղակալ Օսման Տիկմայի, և սուանցի թշնամւոյն ամեն կարեւոր պետերուն կամ Էմիրներուն հետ, Օսման Նայիպ ևս մեռելոց մէջ է։ Եօթն հարիւր Սուանցիք պատերազմի դաշտին վրայ մեռեալ ինկան. մնացեալք ցրուեցան։

Եգիպտացւոց կողմէ կորսուած են անգլիացի հարիւրապետ մը որ սպանուեցաւ, անգլ. ուրիշ հարիւրապետ մը որ թեթեւապէս վիրաւորեցաւ, չորս եգիպտացի սպայք ծանրապէս վիրաւորեցան, 12 եգիպտացի զինուորք մեռան, 42 զինուորք վիրաւորեցան։

Այս կարեւոր ճակատամարտի արդիւնքը պիտի լինի անչուշտ հանդարտեցնել դրացի ցեղերն, և Թոխարի և Սուաքինի շրջակայքն ազատել Սուանցւոց յարձակումներէն։ Ցորմէ հետէ Եգիպտացիք ձեռքէ հանեցին զՍուտան, առաջին անգամն է որ սուանեան վայր մը վերջին կը գրաւեն կ'իրացնեն, և Եգիպտացւոց Սէրտարն (անգլ. սպարապետ եգիպտական զօրաց) Թոխար գնաց, Եգիպտացիներն ամրապէս հաստատելու այդ կեդրոնի մէջ և Եգիպտական վարչութիւնը վերակազմելու այն նորստաց քաղաքի մէջ։ Թոխարի գաւառը լաւ կլիմայ մ'ունի, և ջուրն առատ է, աննման ուրիշ սուտանեան վայրաց։ Ցառաջագոյն կ'արտադրէր ցորեն, շուշմա, նաեւ բամբակ, զոր կը վաճառէր Հապէշաստանի։ Ամերիկեան պատերազմին ժամանակ, երբ Անգլիա չէր կրնար իւր գործարանաց պէտք եղած բամբակն ընդունիլ Միացեալ Նահանգաց հարաւային նահանգիստներէն, և երբ եգիպտական բամբակն այնքան յարգի էր յԱնգլիա, Թոխարի բամբակն եւս մեծաքանակ զրկուեցաւ ի Մեծն Բրիտանիա։

ԱՖԱՖԻԹ, 19 ՓԵՏՐ.

Եգիպտական զօրքն այսօր արշալուսին, յառաջ խաղաց։ Սուանցի թշնամին դիտուեցաւ Թոխարի մօտ։ Եգիպտացիք թանձր մացառներու մէջէն փութոյ պնդութեամբ յառաջացան գրաւելու այն կողմ գտնուող կառավարական հին շէնք մը, որ աւերակ է այժմ։ Սուանցիք, կռահելով Եգիպտացի զօրաց նպատակն, ուզեցին արգիլել զանոնք, և յառաջընթացան մեծաւ արագութեամբ, աստիճանարար պայքարելով այն աւերակ։ Բայց Եգիպտացիք Սուանցիներէն յառաջ հասան հոն, և ապաստան գտան հին շէնքին մէջ։ Հինգ վայրկեան ետքը, մացառներէն սուանեան կրակն սկսաւ հազիւ 50 եարտա հեռաւորութեամբ։ Սուանցիք Եգիպտացւոց վրայ յարձակեցան բուռն կատաղութեամբ, և գիրկընդխառն սաստիկ կռիւ մը ետքն, որ մէկ ժամ մէկ քառորդ տեւեց, և որոյ միջոցին Եգիպտացի հեծելազօրքը փայլուն յարձակում մ'ըրաւ թշնամւոյն վրայ, Սուանցիք հարկադրեցան ետ քաշուիլ, բոլորովին յաղթուած և ջախջախուած։ Ցարձակողք 2,000 հոգի էին, և նոյնքան ալ ի պահեստի ունէին իրենց ետեւ։ Թշնամւոյն նահանջէն ետք Եգիպտացիք պատերազմի դաշտին վրայ գտան 700 Սուանցւոց դիակներ, և ասոնցմէ զատ ուրիշ շատ մը թշնամւոյ դիակներ գրտնուեցան մացառներուն մէջ։ Գրէթէ ամեն կարեւոր Էմիր սպանուած էր, բաց Օսման Տիկմայէ, որ ճակատամարտին չմասնակցեցաւ, այլ Աֆաֆիթէ հանդիսատես լինելով շատացաւ։

Եգիպտացիք մաս մը զօրք ի Թոխար թողէ յետոյ, ուղղակի Աֆաֆիթի վրայ քալեցին, ուստից թշնամին մեկնած էր, բայց անմիջական շրջակայքը գտնուող վայր մը հարիւր Արաբք անձնատուր եղան։ Ի Թոխար իւր զօրաց պարտութիւնը տեսնելով, Օսման Տիկմա իւր ձիաւորներով Թամարին փախաւ։ Եգիպտական զօրքն այս գիշեր պիտի անցունէ յԱֆաֆիթ, որ մեծ գիւղ մ'է, իբր 6,000 յարդեայ խրճիթներով։

Եգիպտական հեծելազօրքը վաղն առաւօտ Թամարինի ուղղութեամբ խուզարկութիւն պիտի ընէ։ Թէև Օսման Տիկմայի մարդիկը թաւով աւելի էին և սաստիկ յարձակում մ'ըրին, բայց Եգիպտական զօրքն և Եգիպտական իշխանութեան ներքեւ գտնուող սուտան ցիսեւ զօրքը տակաւն դիմադրութիւն մ'ըրին թշնամւոյն։ Օսման Տիկմա իւր զօրքը վերջին օրերս հաւաքած էր երկրին ամեն կողմերէն։

ՀՌՈՄ, 22 ՓԵՏՐ.

Մասուայէ կը հեռագրուի թէ՝ Զօր. Կրէնֆէլ Կարմիր Ծովու եգերաց իտալեան ստացուածոց կառավարիչ Կանտոլֆի զօրավարին հեռագրաւ իմացուցած լինելով թէ Թոխար եգիպտացւոց կողմէ գրաւուած է և պարտեալ Սուանցիք Քասալայի ուղղութեամբ փախած են, իտալեան կառավարութիւնն ամեն միջոց ձեռք առաւ որպէս զի փախստական Սուանցիք չյարձակին Իտալիոյ բարեկամ ցեղերուն վրայ։

ՖՐԵՏԵՐԻԿ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ Ի ՓԱՐԻԶ

Ֆրետերիկ Կայսրուհին ծայրայեղ հետաքրքրութեան առարկայ եղաւ ֆրանսական ոստանին մէջ։ Հարիւրաւոր լրաբերներ, կառքերու մէջ, կ'ըսպասեն գերմանական դեսպանատան առջեւ։ Կայսրուհին կառքով դուրս ելնելուն պէս, այս հարիւրաւոր կառքերը կը հետեւին դեսպանատան կառքին, որ որչափ ալ արագ ընթանայ չի կրնար խուսափիլ հետապնդումէն։ Գերման դեսպանն հարցուց ոստիկանութեան վերատեսչին թէ այս հետապնդութեան վերջ տալու ճար չկայ։ Վերատեսուչը պատասխանեց թէ ինքն բան մը չի կրնար ընել։ Կայսրուհին հարկադրեցաւ հնարքներու դիմել։ Մինչ իւր դուստր կառքով կը մեկնէր դեսպանատան մեծ դուռնէն, ինքն հեռիոն դուրս կ'ելնէր պարտիզի դռնէն, և շատ մը փողոցներէ անցնելէ ետքը, կ'երթար կը միանար իւր դստեր որոշեալ տեղ մը։ Եւ կամ իւր կառքը կը թողուր վաճառատան մը առջեւ, և ինք միւս դուռնէն կ'ելնէր հետի կը շարունակէր ճամբան։ Դեսպանատունը, ճարահատեալ, ծանոյց թէ Կայսրուհւոյն ամենօրեայ պտոյտներուն վրայ ինք պէտք եղած տեղեկութիւնները պիտի հաղորդէ լրագրաց։ Բայց Փարիզեան լրաբերներուն մեծագոյն մասը բաւ չհամարեցին դեսպանատան պաշտօնական հակիրճ տեղեկութիւնն, և Ն. Վեհափառութեան հետեւելով, ըստ կարի մանրամասն ծանօթութիւններ քաղելու և հրատարակելու համար իրարու հետ մրցեցան։

* * *

Կը հաստատուի թէ Կայսրուհւոյն անմիջական նպատակն է նորոգել և զարդարել ուզած մէկ դղեկին համար գեղեցիկ տիպարներ և թանկագին զարդեր գտնել ի Փարիզ, գեղարուեստական փափուկ ճաշակաւ զոր ինք ունի վերին աստիճանաւ։ Կայսրուհին կը փափաքի Բէօնիկշթայնի իւր դղեակը վերաշինել և զարդարել իւր անուան և իւր գերդաստանին համբաւոյն արժանաւոր կերպիւ, գեղարուեստական ճաշակի հաղուագիւտ բոյն մ'ընելով զայն, և այս հանգամանքով ալ դարուց ի դարս յիշատակելի հաստատութիւն մը։ Այս առթիւ կը ծանուցուի թէ Կալլիերայի մեծահարուստ անժառանգ դքսուհին որ ի Փարիզ մեռաւ՝ իւր փառաւոր ապարանքն Աւստրիոյ Կայսեր կտակէլն զատ իրրեւ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ դեսպանատան գործածուելու համար, նաեւ 10 միլիոն ֆրանքի հարստութիւն մը Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն կտակած էր, հաւնելով անոր չքնաղ բարեմասնութիւնն իրրեւ կին, իրրեւ մայր և իրրեւ վեհապետուհի։ Կայսրուհին Փարիզ գնաց ի մէջ այլոց նաեւ այս ժառանգութեան գործը կարգադրելու, և իւր ըրած մեծամեծ գնումներն այս անակնկալ հարստութեամբ կը վճարէ։

* * *

Գեղարուեստի գեղեցկագոյն օրինակները գտնելու համար, Կայսրուհին պարտեցաւ Փարիզի բազմաթիւ հաւաքածոյներ գեղարուեստից և մասնաւոր հաւաքածոյներ, և մինչև իսկ անհատական բնակարաններ, որոց հին կամ միջնադարեան ոճով զարդարանքին նկատմամբ գովեստներ լսած էր։ Օրինակի համար, գնաց Կայսարա պալատն, ի Մալլէրպ, տեսակ մը աւատապետական դղեակ Պլուայի դղեկին օրինակաւ, և ի Ֆոպուռ Սէնթ Ենոռէ ուզեց տեսնել սեղանաւոր Լուի Սիմէոնի բնակարանն, որոյ ներքին զարդուզարդ մեծ գովեստ լսած էր։ բայց զինք ներս չընդունեցին, առարկելով թէ հարսանիքէ (ֆեստոյ) բռնուած մէկը կայ ներսն։ Անմիջապէս գնաց այցելեց Պ. Կիւսթաւ Տրէյֆիւսի նշանաւոր հաւաքածոյն գրքերու և չքաղրաքներու, և հոն թէյ հրամցուցին իրեն։ Անոնի գնաց երեւելի մաճառ պատկերհան Մունքաչիի տունն, և բանիւ բերանոյ կրկնեց ինչ որ ուրիշ առիթներով ալ հռչակած է թէ մեծապէս կը սքանչանայ տաղանդաւոր նկարչին վրձինին վրայ, որոյ արտադրութիւնք մեծ թաւով պիտի երեւին Պերլինի ցուցահանդէսին մէջ, իւր նախագահութեան ներքեւ։

* * *

Կայսրուհւոյն ի Փարիզ պտոյտները Փարիզցի նշանաւոր Հրէի մը առաջնորդութեամբ տեղի ունեցած լինելով, այս իրողութիւն եւս առիթ կ'ընծայէ յիշելու թէ Պիզմարք իշխանի վարչութեան օրով մեծ յարգ վայելող հակահրէական քարոզիչ Տրթ. Մարէօքէր և իւր վարդապետութիւնք հիմակ երեսէ ինկած են բոլորովին, և Ֆրետերիկ Կայսրուհին եւս քան զեւս դարձած է մարմնացումն լուսամիտ Գերմանութեան մը, որ այլ եւս նախկին վարչապետին իշխանութեան ներքեւ չի գտնուիր։

* * *

Բայց Ֆրետերիկ Կայսրուհին որպիսի անձնական յարգանքներ ալ ունենար Փարիզ այցելու, ամենուն ընդունուած իրողութիւն մ'է թէ երկուց ազգաց քաղաքական հաշտութիւնը փութացնելու դիտումն եւս բացակայ չէր իւր միտքէն։ Ֆրանսայի և Գերմանիոյ միջեւ տիրող պաղութեան սառոյցն հալեցնելու կարող մէկն եթէ կայ, այն ալ Ֆրետերիկ Կայսրուհին կրնայ լինել, որ բազմիցս համակրանք ցուցած է Ֆրանսայի, և իւր ազատամտութեամբ անքան մօտիկ կը գրտնուի Ֆրանսական մտքին։ Ընդհանուր կարծիքն է թէ Վիլհէլմ Կայսր ինքնրդած է իւր մտքէն այսպիսի ուղեւորութիւն մ'ընել ի Փարիզ։ Պերլինի գեղարուեստից ցուցահանդիսին Ֆրանսայի պատկերհաններու մասնակցումը դիւրացնելն ալ ո՛չ նուազ կարեւոր մէկ դիտումն եղած է Կայսրուհւոյն։

Այս բանիս կը հակառակի Ֆրանսական ծայրայեղ հայրենասիրութիւնն, որուն Ֆրանսացիք իրենք Շովինիզմ կ'ըսեն։ Այն կուսակցութիւնք որք ամենէն աւելի պէտք կը զգան Ֆրանսայի ժողովրդեան քով համակրանք վայելելու, Պուլանժիստնք, Ծայրայեղ Արմատականք և Ծայրայեղ Միապետականք, հայրենասիրական զարթմամբ մը կ'արտայայտեն Պերլին երթալու գաղափարին դէմ, և պատկերհանք ամանք, իրենց ժողովրդականութիւնը չկորուսանելու երկիւղիւ, համամտութիւն կը ցուցնեն, և բարձրաձայն կը յայտարարեն թէ ոչք չպիտի կոխեն ի Պերլին։ Ասոր Ֆէլիքսրսի պէս միապետական թերթ մը և ուրիշ թերթեր կը պատասխանեն թէ այն պատկերհանից համար որք իրենց պատկերներ Գերմաններու ծախել յանձն կ'առնուն՝ հակազդային գործ մը չէ իրենց պատկերներն ի ցոյց դնել Պերլինի մէջ։ Գերմանաց սքանչացման առարկայ ընել ֆրանսական գեղարուեստի արտադրութիւններն՝ ազգային մէջ քաղաքական նպատաւոր արդիւնք կրնան ունենալ, բայց առ այժմ ֆրանսացի պատկերհանից Պերլին երթալը քաղաքական գործ մը չէ, և այնպէս չի կրնար մեկնուիլ։ Եւ քանի որ վերջին ժամանակներս Գերմանք նախապաշարումէ այնքան զերծ գտնուեցան որ յարդեցին և պատուեցին ֆրանսայի քաղաքական մարդեր, դիտնականներ և արուեստագէտներ, ֆրանսայի պատկերհաններ ալ վախ չեն կրնար ունենալ թէ իրենց դէպ ընդունելութիւն կը լինի։

Այսու հանդերձ, ֆրանսացի պատկերհանք երկու բանակի բաժնուած են այս փոփոխ ենթադրոյ վրայ։

* * *

Աւտիկ նոր նշան մը ֆրանսական մտաց մէջ յառաջ եկած փոփոխութեան՝ Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն ի Փարիզ ուղեւորութեան առթիւ։

Զրոյց մ'ելաւ թէ Կայսրուհին ներկայ պիտի լինի Պ. Լեմուռէօյի գեր մանական երաժշտութեան կիրակնօրեայ նուագահանդիսին։ Անմիջապէս մեծ բազմութիւն հաւաքեցաւ շէնքին առջեւ, և ոստիկանութիւնը կրկնապատկից իւր զգուշութիւն։ Կայսրուհին չեկաւ։ Փարիզի մէջ գերմանասէր ցոյց մ'ընելէ զգուշացաւ։ Եւ արդէն Փարիզի մէջ տեսնելու այնքա՛ն բաներ ունէր զուտ ֆրանսական որ գերմանական երաժշտութիւն լսելու պէտք չէր զգար։ Այնու հանդերձ, մեծ բազմութիւն ներկայ գտնուեցաւ գերմանական նուագահանդիսին, և որ աւելին է՝ գերման տիկին մը և գերման պարոն մը սրբ գեղեցիկ ձայն ունին՝ Վակնէրի հատուածներ երգեցին... գերմաներէն լեզուաւ։ Ֆրանսացի բազմութիւնը՝ պահ մը վարանեալ մնալէ յետոյ՝ երգիչներուն զմայլելի ձայնէն հրապուրուած, փութաջան ծափահարութեամբք և հմակրալից աղաղակներով կրկնութիւն պահանջեց։ Այսպէս Վակնէր, գերմաներէն երգուած, կրցաւ ծափահարուիլ ի Փարիզ, ուր երկու երեք տարի յառաջ նոյն Պ. Լամուռէօի նընորինութեամբ և ֆրանսերէն ներկայացեալ Լոէնկրին համբաւաւոր թատերանուագն Վակնէրի՝ հակառակութեան ցոյցերու նշանակ եղաւ, և հարկ եղաւ ներկայացումներն արգիլել անմիջապէս։

* * *

Ինչպէս կ'երեւի, բարեւոքման նշաններ պակաս չեն ֆրանսիգերման յարաբերութեանց։ Բայց թէ՛ Գերմանիոյ եւ թէ Ֆրանսայի մէջ կան այն տեսակ հատուածներ ժողովրդեան որք այս տակաւ մերձեցման հակառակ են։ Եւ կ'երեւի թէ Բիսմարքի Զայրոյթի նըման ազդեցիկ թերթ մ'ալ նոյն կուսակցութեան զգացման թարգմանց եղած է՝ հակաֆրանսական յօդուած մը գրելով, որ յառաջ բերեր է Սակարանաց մէջ անցեալ աւուր անակնկալ անկումը։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ

Սոֆիայի պաշտօնական օրագրոյն մէջ հրատարակեալ իշխանական հրամանագրոյ մը համաձայն 1891 տարւոյն մէջ ի Պուլկարիա 16,000 նոր զինուորք կ'մեկնուց ներքեւ պիտի կոչուին, որոց 12,544ը քրիստոնեայ, և 192ն հրեայ են։

ՊԻԶՄԱՐՔ ԻՇԽԱՆ

Ընտրական մէկ երկու շրջանակներու կողմէ երեսփոխանական պաշտօն առաջարկեցաւ Պիզմարք իշխանին, որ մերժեց, պատասխանելով թէ անձնական եւ ընտանեկան պատճառներ իրեն թոյլ չեն տար՝ երեսփոխանական պաշտօնը կատարելու համար՝ երկար ժամանակ ի Պերլին բնակիլ և խլէնի մոռք կատարել իւր պաշտօն։

Պ. ԲՐԻՍՔԻ

Պ. Բրիսքի նեղն ինկած է։ Իտալեան շոգենաւային ընկերութիւն, որուն փոխարան եղած է տարեկան 50,000 ֆր. թոշակաւ, իրեն կ'առաջարկէ մեծ գումարմ մը։ Մարսիլիոյ Ֆրանսական դատարանին առջեւ։ Մինչեւ Մարսիլիա երթալ, և դատ վարել Ֆրանսացի դատաւորաց առջեւ։ Իտալիոյ նախարարդ վարչապետը կը վարանի, և իրաւունք ունի։

ԱՆԳԼՈՒՀԻՐ ՑԱՖԲԻԿԻ

Անցեալ օր կը պատմէինք հարուստ Անգլուհւոյ մը ի Կեդր. Ամերիկէ ուղեւորութիւնն։

Ուրիշ Անգլուհի մ'եւս այն կողմեր կը ճամբորդէ. բայց բոլորովին տարբեր նպատակաւ։

ԹԵՐԹՕՆ ԶԱՐԵՒԵԼԻԲ

ԷՄԻԼ ՈՒԻԶՊՈՒՌ

ԽԵԼԱԳԱՐԸ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՓՐԿՈՒԹԻՒՆ

Զկրնալով ինքզինքը բռնել, կոմսուհին սկսաւ հեծկլտալ, մինչդեռ արցունքները կ'ողողէին իր այտերը։ Սիրոյը սեղմուած էր, կուրծքին մէջ նեղութիւն մը կը զգար։ Իր վշտին պատճումը սփոփեց զինքը։

—Օ՜հ, տիկին Տիւռան, այդպէս մի՛ լաք, պէտք է մխիթարուիլ։

—Արցունք կը հանդարտեցնեն զիս, մարդ երբ կրնայ լալը ազէկ է։

—Շատ ազէկ, միայն թէ պէտք չէ որ հիւանդ ըլլաք։ Տեսնենք, ի՞նչ պէտք է ընեմ ձեզի։ Բանի մը պէտք ունի՞ք։

—Ոչ, չնորհակալ եմ։ Սփոփուած կը զգամ զիս, ջիղե՛րն են պատճառը... բայց հիմայ աւելի ազէկ եմ. ուժս վրաս եկաւ նորէն։ Ձեմ ուզեր զձեզ հոս կեցնել աւելի երկար ատեն, գուցէ ձեր գործուններն ունիք։ Կրնաք թողուլ զիս հիմայ։ Նորէն կ'ըսեմ, շնորհակալ եմ։

Դռնապանուհին հասկցաւ որ իր վարձակալուհին մինակ մնալ կ'ուզէր։ Դուրս ելաւ։

—Հիմայ, տեսնենք, ըսաւ ինքնին կոմսուհին, այտերը սրբելով, ի՞նչ պիտի ընեմ։ Ձեմ կրնար հոս կենալ ու ատենս լալով, հեծեծելով, ապարդիւն յուսահատութեան մը ինքզինքս տալով անցունել։ Ո՜չ, ո՜չ, ուրիշ բաներ ունիմ ընելու։ Աղջիկս անյայտացեր է, աղջիկս առեւանգուե՛ր է։ Ա՜հ, թշուառակա՛ն, ան է ընողը։ Իր վատ եւ անզգամ գործէն կը հասկամ որ ի՛նքն է։ Նախազգացումներս չեն խաբեր զիս. այս՛, կը զգայի որ ադէտ մը պիտի գար գլխուս։ Բայց ի՞նչ կ'ուզէ ընել զաւակիս։ Ի՞նչ չարագուշակ ծրագրի համար կ'ուզէ գործածել զայն։ Ի՞նչ կ'ուզէ. ի՞նչ կը յուսայ։ Լաւէրի կոմսը կ'ատէր։ Ինչո՞ւ։ Երբեք պատճառը չեմ իմացած։ Բայց բաւական չէ՞ որչափ որ վրէժն առաւ, թշուառակա՛ն... ։ Օ՜հ, ի՞նչպէս կ'ատեմ զայն հիմայ, այդ մարդը որ անդունդին խորը նետեց զիս։

Ոտքի վրայ ելաւ կեցաւ, աչքերը բոցավառ։

—Ի՞նչ, գոչեց, վայրագ երեւոյթ մը առնելով, բաւ չէ՞ որ մօրը կորստեան պատճառ եղաւ, աղջիկս ալ կ'ուզէ հարուածել։ Օ՜հ, հրէ՛շը... ։ Բայց ամեն բան ընելու կարող է...

Ցանկարծ լռեց, ջղաձգական գոգով մը թօթուելով։

—Ո՜հ, ո՜չ, ո՜չ, շարունակեց, մոլորած նայուածքներով, այդպէս բան չկրնար ըլլալ։ Որչափ ալ անզգամ ըլլայ, չհամարձակիր... ։ Ոչ, ոչ, չեմ ուզեր այդ սարսափելի մոածումն ունենալ։ Նոր շարութիւն մը կ'ուզէ ընել, ասիկա ապահով է։ Բայց ոչ ա՛յնպէս բան, ո՜չ, երբեք...

Եւ վայրկեան մը լուռ մնաց և կատաղութեամբ ըսաւ, խռպոտ ձայնով մը։

—Սանդաքի դերակոմս, զաւակս պիտի տաք ինձ, ապա թէ ոչ վա՛յ ձեզ, վա՛յ ձեզ։

Ոտքի վրայ չկարենալով կենալ, աթոռի մը վրայ ինկաւ և վայրկեան մը իր ցաւագին մոածմանց մէջ թաղուեցաւ։

—Առեւանգուա՞ծ, առեւանգուա՞ծ, ըսաւ, իր մենախօսութիւնը շարունակելով, օ՜հ, ես գուշակեցի որ աղջիկս ձեռքը ձգել կը ջանար, բայց կրնայի՞ երեւակայել որ իրեն բնաւ վնաս մը չընող անմեղ աղջիկ մը յափշտակելու չափ յանդուգն և վատ պիտի ըլլար... ։ Եւ Լաւէռի կոմսն յանցանքը ոչ թէ անոր այլ իսկ վրաս կը ձգէ։ Խեղճ մօրէն է, զոր իր զաւկին քովէն վռնտած է, որ հայրը կուգայ պահանջել իր աղջիկը։ Ի՞նչ քաւութիւն, Աստուա՞ծ իմ։ Մինչեւ մրուրը պիտի քամեմ բոլոր ցաւերու դառն բաժակը։ Կարո՞ղ եղաւ զիս ամբաստանելու, զիս յանցաւոր կարծելու, զի՛ս, զի՛ս... ։ Աւա՜ղ, իրեն համար, յաւիտեան անզգամ կին մը եմ ես։ Բայց կը ներեմ իրեն, վիշտը խելքը գլխէն հեռացուցած էր։ Վա՜յ ինձ, և ոչ իսկ անարդար կասկածէ մը վիրաւորուելու իրաւունք ունիմ, պէտք է որ ամեն բանի ներեմ։

«Կ'երթայի կը գտնէի զինքը, ու կ'ըսէի իրեն... բայց ո՜չ, կը ճանչնամ զինքը, պիտի մերժէր զիս ընդունիլ, և եթէ թողուր որ իրեն մօտենամ, իր արհամարհանքն, իր զզուանքն, իր ցասումը վրաս թափելու պիտի ելլար։ Պիտի մտիկ չընէր ինձ, պիտի չուզէր հաւատալ ինձ։ Ա՜հ, մէկ եղանակ մը կայ, մէկ հատ մը, իր ամբաստանութեան պատասխանելու, այն է իր աղջիկն իրեն դարձնել։

«Է՜հ, այո, պիտի դարձնեմ զայն ի՛րեն... ։ Առանձին, այն զօրութեամբ զոր Աստուած պիտի տայ ինձ, ես թշնամւոյն դէմ պիտի մարտնչիմ։»

Եթէ գիտնար թէ ուր կը բնակէր Սանդաքի դերակոմսն, անմիջապէս պիտի հագուէր և անոր տունն երթար, հրամայողաբար անկից ետ պահանջելու համար իր աղջիկը։

Իր որոշումը վերջնականացուէս տուած էր։ Դերակոմսին գիմացը պիտի երթար տնկուէր, սպառնագին և ահեղ։

Բայց, ամեն բանէ առաջ, պէտք էր գիտնալ թէ ո՛ւր էր նա։

Որոշած միջոցին, իր նախկին աշակերտուհին Ատէլ Լաթռատը միտքն եկաւ։

—Այո, ըսաւ ինքնիրեն, ահաւասիկ իր հասցէն ունենալու միջոցը։

Այն ատեն մտքէն հարցուց թէ օրիորդ Լաթռատին պէտք էր անձամբ երթալ թէ նամակ մը գրել անոր պարզապէս։

Վայրկեան մը վարանման մէջ մնալէ ետքը, Պ. Լաթռատի տունն երթալու գաղափարը թողուց։ Իր սենեակը մտաւ, պահարանի մը դարակը բացաւ ուր գրելու համար պէտք եղածն առաւ։ Առջի խուզն եկաւ նորէն, նստաւ ճաշասրահին կլոր պզտիկ սեղանին առջեւ, և քանի մը տողով նամակ մը գրեց չուտ մը։ Ներսում կը խնդրէր, ըսելով թէ քիչ մը հիւանդ էր, իրեն եղած սիրալիր ընդունելութենէն ետքը պարոն և օրիորդ Լաթռատի երկրորդ այցելութիւն մը տուած չըլլալուն համար։ Նամակը կը վերջացնէր խնդրելով Ատէլին որ հաճի Սանդաքի դերակոմսին հասցէն իմացնել իրեն։

Նամակը գրելէն և պահարանի մէջ դընելէն ետքը, մտքէն անցաւ իր ամուսնոյն ալ գրել և անոր ըսել թէ յանիրաւի ամբաստանած էր զինքը։ Գրիչը նորէն ձեռքն առաւ և ուրիշ ճերմակ թուղթի մը վրայ սա բառերը գրեց «պարոն կոմս։» Ալ շշարունակեց։ Իսկոյն միտքը փոխեց։

—Ո՜չ, մրմնջեց։ Արդէն, ի՞նչ օգուտ ունի։ Եթէ իր ոտից առջեւ նուազած իմնալս տեսնելէ ետքը մեկնած է, հարիւր հոկցած է թէ սխալած է զիս ամբաստանելով։

Վայրկեան մը լուռ կեցաւ և ապա շարունակեց,

—Անշուշտ Օռօռը գտնելու համար շատ մը խուզարկութիւններ պիտի ընէ, կրնայի իրեն գործակցիլ, բայց տեսնենք կը հաւանի՞։ Է՜հ, ոչ, առանձին, ինչպէս որ որոշեցի, իմ կողմէս պիտի աշխատիմ ես, կը զգամ որ ուրիշի մը օգնութիւնն իմ վրաս գտնուած ուժն և քաջութիւնը պիտի անդամալուծէր։

Վայրկեան մը ետքը, կոմսուհին վարիջաւ իր նամակը թղթատարական վարչութեան տուփերէն միւսն մէջ դնելու համար։ Երբ տուն դարձաւ, դռնապանուհին, որ անոր դուրս ելնելը տեսած էր և որ անոր ետ դառնալուն կը սպասէր, ճամբան կեցուց զայն և ըսաւ.

—Կը տեսնեմ որ ազէկ էք հիմայ, թէև քիչ մը ժգոյն էք տակաւին, քիչ մը եկէք խուցս նստեցէք։

—Չէ, շնորհակալ եմ, ես տենեակս պիտի երթամ, մէկ քանի բան ունիմ նայելու։

—Օ՜հ, ժամանակ ունիք ատոնք նայելու, քանի որ առանց գործի էք հիմայ։

—Պէտք չէ՞ որ դուրս ելնեմ պաշտօն մը գտնելու համար, պատասխանեց կոմսուհին ժպտելով։

—Անշուշտ, բայց ուրիշներու պէս ձեր օրուան մէջ շահելիքին կարօտ չէք. ադուր խնայողութիւններ ըրած ըլլալու էք դուք։ Վերջապէս, եթէ վայրկեան մը զձեզ կը հրաւիրեմ քովս նստելու, պատճառն այն է որ ըսելու բան մը ունիմ ձեզ։

—Ըսելու բա՞ն մը ունիք ինձ, ըրաւ կոմսուհին զարմացած, խցիկը մտնելով։

—Այո։

—Ուրեմն մտիկ կ'ընեմ ձեզ, ըսաւ մանկամարդ կինը նստելով։

—Երկի իրիկուն պատահեր է այս բանը, մայր Լօլօթը, գինեպանուհին, պատմեց ինձ զայն քիչ մը առաջ։ Կարծեմ թէ ասիկայ կրնայ ձեր հետաքրքրութիւնը շարժել, քանի որ խնդիրը երէկ գձեզ տեսնելու եկող գեղեցիկ աղջկան վրայ է։

—Ա՜հ, ըրաւ կոմսուհին սարսռալով։

(Շարունակեցէք)

Այս է տիկին Ճէյմսն, այրին այն Պ. Ճէյմսընի՝ Պարթլոթ հազարապետին ընկերոջ, որ իւր առջեւ բնիկ մը յօշոտել և ուտել տուեր է մարդակերներուն, ամեն բան իւր աչքով տեսնելու համար։

Տիկին Ճէյմսն խորապէս համոզուած է թէ իւր հանգուցեալ ամուսին կը զբաղուի։ Անոր յիշատակը պաշտպանելու համար կը ձեռնարկէ այս դժուարին ուղեւորութեան։

Տիկին Ճէյմսն պիտի երթայ գտնէ հռչակաւոր արաբ կարաւանապետն Թիփու-Թիպ, որ ի Վերին Բոնկո վարչական պաշտօն մը կը վարէր այն ժամանակ, և իւր առջեւ տեղի ունեցեր է մարդակերութեան դէպքը։ Տիկին Ճէյմսն պիտի հարցունէ Թիփու Թիպի թէ իրա՞ւ է, և եթէ սուտ է, այս կարեւոր վկայութեամբ պիտի հերքէ իւր ամուսնոյն յիշատակին վրայ ծանրացող ահռելի ամբաստանութիւնը։

Պ. ԿԼԱՏՍԹՈՆ

Պ. Կլատսթոն իւր վերջին ասուրց տարրութիւնն անցուցած է։ Անցեալ ուրբաթ իւր կնոջ հետ այցելութեան գնաց Պ. Ճէյմս Պրայսի և անոր կնոջ, իրենց բնակարանին մէջ ի Փորթլանտ հրապարակ Լոնտոնի, և ճաշէն ետքը կառքով գնաց ի Տուլիս Հիլ ուր պիտի մնար մինչեւ երկուշաբթի։

ՔՈՒԵԱՆ ԴԵՂ

Ի Լէհստան, Վարշաւայի քաղաքային հիւանդանոցս անօրէնն արգիլեց Քոխեան դեղին փորձառական կիրառութեան շարունակումն իւր իշխանութեան ներքև գտնուող հաստատութեանց մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Էջմիածնէն յունուար 28 թուականաւ կը գրեն Թիֆլիզի լրագրոց։

«Ամսոյս 27ին գալու էր գէներալ Շալիկով իր մեծ բարեաւն ասելու Վեհափառ Կաթողիկոսին և նրա հետ գալու էին ներկայանալու ինչպէս նոր-ընտիր փոխ-նահանգապետ, կոմս Տիզենհաուզէն, նոյնպէս և մինչեւ 15 պատուաւոր հիւրեր Երեւանից։ Այդ հիւրերին ընդունելու համար, ինչպէս վանքը, նոյնպէս և ժողովուրդը մեծ պատրաստութիւն էր տեսնում, բայց ամսոյս 25 ին ձայն տարածվեց թէ Վեհափառը սաստիկ տկարացաւ, և այդ պատճառով ոչ ոք չընդունվեց։ Այժմ, ամսոյս 28 ին, փոքր ինչ լաւ է զգում իրան Վեհափառը»։

Մայր Եկեղեցւոյ աւագերէց և լուսարարապետ հանգուցեալ Տ. Սուքիաս աւագ քահանայի յուղարկաւորութեան ու օծման հանդէսը կատարուեցաւ երէկ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ։

Պարսկաստանի Հայոց նախորդ առաջնորդ Գեր. Գրիգորիս արքեպիսկոպոս հանդիսաւոր պատարագ մատոյց և կատարեց օծման արարողութիւնը։ Ներկայ էին բազմաթիւ եկեղեցականք և բազմութիւն ժողովրդեան։ Պատարագիչ Սրբազանը քարոզ խօսեցաւ և համառօտիւ գծեց հանդուցելոյն կեանքն ու բազմամեայ պաշտօնավարութիւնը։

Ժամ 7ին յուղարկաւորաց թափորը կազմուելով մարմինը փոխադրուեցաւ Պալըգլէի գերեզմանատունն եւ հոն թաղուեցաւ։ Դագաղին վրայ երկու պսակներ դրուած էին, մին՝ Մայր Եկեղեցւոյ Թաղական Խորհուրդին, եւ միւսը՝ թաղին Լուսաւորչեան վարժարանին կողմէ։

Բաղաքական ժողովն երէկ մասնաւոր գումարում մը ունեցաւ Ղալաթիոյ խորհրդարանին մէջ։

Մայր եկեղեցւոյ Թաղական խորհուրդը նամակաւ մը կը խնդրէ մեզմէ հրապարակաւ իւր շնորհակալիքը մատուցանել այն եկեղեցական Ս. Հարց և ամեն այն աշխարհականաց, որք ներկայ գտնուեցան հանդուցեալ Տէր Սուքիաս Աւագ քահանայի յուղարկաւորութեան հանդէսին։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՒԻ ՍԼՈՒՄԼԸԲԸ

Սէլամլիքի արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը մէջօրէին հանդիսաւոր կերպիւ այդ մզկիթը գնաց և ուրբաթու աղօթքը կատարելէ յետոյ կայս. պալատ վերադարձաւ։

Հիւրերու յատուկ տեղը կը գրաւուէին պելճիական դեսպանը, ազգիներն ու առաջին թարգմանը, հելլենական դեսպանը, ամերիկեան դեսպանը, ֆրանսական դեսպանին եղբայրը, աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդը, Պոլսոյ քարտիզոց արտօնատիրոջ ներկայացուցիչ Պ. Կռանէ և քառասուն և հինգի չափ անգլիացի, գերմանացի, ֆրանսացի ու աւստրիացի զբօսաշրջիկներ։

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյ հիւրերու գտնուած տեղը գնաց և յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ ներկայից։

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆ

Եգիպտոսի Շէրիֆի վերաբերեալ գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ Ազատուլլահ Ճէվայէտտին էֆէնտի։

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ՇՆՈՐՀ

Վեհ. Սուլթանն հրամայած է վեց հազար զրուշի դրամական պարգեւ մը տալ Մարաշի նախորդ կառավարիչ Սալիհ փաշայի, որ այժմ միւնոյն պաշտօնով Հըլէ փոխադրուած է։

ՀԱՄԻՏԻԷԷ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ՝ Շիրքէթի Խայրիէի անօրէն Հիւսէյին Խաքի էֆէնտի՝ «Շիրքէթի Համիտիէի Օսմանիյէ» անուն ընկերութեան մը կազմութեան համար տեղեկագիր մը պատրաստած և մատուցած էր Ն. Վեհափառութեան։ Այս տեղեկագրոյն համար, կըսէ Մէ-ռէ-Վէրէ, թէեւ որոշում տրուած չէ, սակայն կը յուսացուի թէ ինչ ինչ բարեփոխութիւններ կըրելով ամեն պարագայի մէջ նպաստաւոր հանգամանք մը առնու։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական վերատեսչութեան ներկայ տարւոյ եկամտացոյցը պատրաստուած և մատուցուած է Բ. Դրան։ Այդ եկամտացոյցին մէջ 34 միլիոն զրուշ հասոյթ և 32 միլիոն զրուշ ծախք ցոյց տրուած են։

ԵՂԵՌՆԱԳԱՏ ԱՏԵԱՆ

Ըստ տեղեկութեանց Մէ-ռէ-Վէրէի, Եղեռնագատ ատենին առջև ի մտոյ տեղի պիտի ունենայ Թոփքաբուի դուրը փաստաբան Խաչիկ էֆէնտին սպաննող Արմենակի դատաստանը։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱՆ

Ղալաթիոյ Պորսային մէջ նախընթաց օր պատահած դնոց անկման մասին թէեւ այլ ընդ այլոյ զրոյցներ չըրջեցան, սակայն այդ անկման բուն շարժառիթ կը կարծուի Պ. Լամպէռի հետ սկսած բանակցութեանց վերջնական եզրի մը չյանգիլը։ Յայտնի է թէ Եվմուեան նախարարութիւնը բանակցութեան մէջ էր Պ. Կիւսթաւ տը Ռոչիլտի և Սըր Էտկար Վինսընդի հետ, փոխառութիւն մը կնքելու համար։ Անհամաձայնութիւնը ծագեցաւ նոր փոխառութեան դնոյն վրայ։ Եվմական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա որ կայս. կառավարութեան շահերը կը պաշտպանէր, կը պահանջէր որ փոխառութեան դինն ըլլայ 92, մինչ Պ. Լամպէռ 89½ի և վերջէն 90ի կը հաւանէր։ Ասկից զատ, Պ. տը Ռոչիլտ կը պահանջէր որ կնքիլի փոխառութիւնը վաւերացուի Անգլիոյ կողմէ, պարան զոր օսմ. կառավարութիւնը կը մերժէր։

Իրաց այս վիճակին մէջ բանակցութիւնք փափաքելի եղած արդիւնքը չունեցան և Պ. Լամպէռ մեկնեցաւ։ Իրաւ է թէ փոխառութեան ծրագիրը մէկ կողմ թողուած չէ և Ռոչիլտ տեսարց հետ բանակցութիւնք վերջնապէս չեն խզուած, բայց անոնց բընութիւնը փոխուած է։

Վերոյիշեալ պարագայից բերմամբ ահա Ղալաթիոյ Պորսային մէջ գնոցն անրոսալի կերպով ինկան։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Համազգային անկելանոցին ի նպաստ Վեհ. Սուլթանին կողմէ շնորհեալ առարկայից ցուցահանդէսը Զատկին պիտի բացուի Թէփէ-Պաշի թատրոնին մէջ։ Այս ցուցահանդէսի կազմակերպութիւնը յանձնուած է վաճառական Պ. Ռոպէր Լէվիի։

ՊԱՇՏՕՆԷՈՒ ԴԱՏԱՍՏԱՆ

Դատական նախարարութիւնն, ըստ տեղեկագրութեան Այրընի Նահանգին վերաքննիչ ատենի ընդհանուր դատախազին, հրամայած է դատաստանի ենթարկել Տէնիզլի գաւառին Ղարպի Գարատաղ գաւառակի նախկի ու նախնական դատարանի նախագահ Հաշմէթ էֆէնտին, հարցաքննիչ դատաւոր Արիֆի էֆէնտին և ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ ոստիկան Վէյսել էֆէնտին, որք իրենց պաշտօնին մէջ զեղծումներ գործած են։

—Դատական նախարարութիւնը, Պերատի ընդհանուր դատախազին տեղեկագրոյն վրայ, հրամայած է դատաստանի ենթարկել Հայֆա գաւառակի նախնական դատարանին անդամ ու հարցաքննիչ դատաւոր Ճորճի էֆէնտին և ընդհանուր դատախազի օգնականի փոխանորդ Նիքոլա էֆէնտին, որք մարդասպանութեամբ ամբաստանեալ մէկ քանի անձերէ կաշառք ընդունելով, ազատից հարցաքննութիւնները պարտնակող գրութիւնները եղծած են։

—Նոյնպէս դատաստանի պիտի ենթարկուին Սուրիոյ Հորան գաւառի նախկի ու նախնական դատարանի նախորդ նախագահ Մէհմէտ Թահիր էֆէնտին, Առանալի Ճէպելը Պերէքէթի գաւառի նախնական դատարանին նախորդ անդամ Եուսուֆ պէյն և նոյն նահանգի Խասա գաւառակի նախնական դատարանին հարցաքննիչ դատաւոր Արթին էֆէնտին։ Մէհմէտ Թահիր էֆէնտի և Եուսուֆ պէյ կաշառք ընդունած են։ իսկ Արթին էֆէնտի օրինաց իրաւասութենէն դուրս ընթացից մէջ գտնուած է։

ԿՕՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Այն նուէրներ, զորս Վեհ. Սուլթանը պիտի զրկէ Ամերիկայի դրատան, կը բաղկանան լուսանկարներէ, որք կը ներկայացնեն Պոլսոյ հնութիւնները, այլ և այլ նշանաւոր վայրերը, զօրանոցները, օսմանեան զրահաւորներն և արքունի նաւաբանին գործած բանաց ներքին ու արտաքին մասերը։

Այս լուսանկարներու պատրաստութիւնը Վեհ. Սուլթանին հրամանաւ յանձնուած է կայս. Պալատան լուսանկարչապետ Ապտուլլահ եղբարց, որք երկու օրէ ի վեր ձեռնարկած են այդ լուսանկարներու պատրաստութեան։

ԱՆՑԱԳՐԱՏԱՆ ԴԻՒԱՆ

Անցագրատան դիւանի Ղալաթիոյ ճիւղին թարգման անուանուած է Երուանդ էֆէնտի Տէմիրճեանց, կրող և հմուտ պաշտօնեայ մը որ բաւական տարիներէ հետէ կը պաշտօնավարէր արդէն յիշեալ պաշտօնատան մէջ։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ՎԵՐԱՏԵՍՉՈՒԹԻՒՆ

Հեռագրական վերատեսչութեան ներկայ տարւոյ եկամտացոյցը պատրաստուած և մատուցուած է Բ. Դրան։ Այդ եկամտացոյցին մէջ 34 միլիոն զրուշ հասոյթ և 32 միլիոն զրուշ ծախք ցոյց տրուած են։

ՕՍՄ. ԱՐԺԵԼԻՈՒԹԻՒՆ

Օսմ. կայս. Պանքային հետեւեալն հաղորդուած է մեզ ի հրատարակութիւն.

Զորս առ հարիւր տոկոսաբեր օսմանեան փոխառութեան առժամեայ մուրհակներու տեսարք պարտին Օսմ. կայս. Պանքայի Պոլսոյ ճիւղին դիմել իրենց ձեռքն եղած առժամեայ մուրհակները բուն իսկ արժեթղթոց հետ փոխանակելու համար։

1/13 սեպտեմբրէ, և 2/14 փետրվար թուականաց վիճակահանութենէն շահած արժեթղթոց թիւերը պիտի ծանուցուին մարտ 1/13ին։ Հետեւաբար առժամեայ մուրհակներու այն տեսարք, որք մինչեւ 1/13 մարտ իրենց ձեռք եղած առժամեայ մուրհակները փոխանակած չեն բուն իսկ արժեթղթոց հետ, վերոյդրեալ երկու վիճակահանութիւններէն օգտելու իրաւունք չպիտի ունենան եւ միայն բուն իսկ արժեթղթոց թիւերը պիտի ստանակցին գլխաւճարի։

ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆՑ ՊԱՑՄԱՆԱԳԻՐՔ

Կայս. Իրատէի մը համաձայն, տուներու և այլոց վարձու տրուելուն առթիւ կնքեալ պայմանագրոց ու երաշխաւորութեան գրերու մինչեւ 20,000 զրուշ եղածներուն համար բաղդատական տրոց համաձայն, իսկ անկից վեր եղողներու համար տասը զրուշնոց դրոշմաթուղթի պիտի փակցուի։

ՊՐՈՒՍԱՅԻ ՇԵՐԱՄԱԲՈՑԹՔ

Հանրային Պարտուց Վարչութեան մէկ պաշտօնական յայտարարութիւնը, զոր մէկ քանի անդամներ հրատարակեցինք, ծանոյց թէ յառաջիկայ տարւոյն մէջ չիրամարուածական մրցում մը որոշուած է որ պիտի կատարուի Պրուսայի մէջ։

Արդ, Պրուսայէն առնուած տեղեկութեանց համաձայն, այս մրցում տեղւոյն չիրամարոյծներուն համար մեծ քաջալերութիւն մը եղեր է եւ այժմէն մեծամեծ պատրաստութիւնք կը տեսնուին։ Թէեւ այս մրցում առաջին անգամ լինելով տեղի պիտի ունենայ, սակայն այժմէն կը գուշակուի թէ յուսացուածէն աւելի փայլուն պիտի ըլլայ։

Պրուսայի կուսակալ Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշա քաջալերական հրահանգներ ուղղած է այն տեղերու ժողովրդեան, որք մրցման պիտի մասնակցին, բացատրելով միանգամայն այդ մրցման նպատակը։

ԱՏՈՒՆԱՅԻ ԱՆՏՈՒՆԵՐԸ

Ատանայի Նահանգին Իսաբէյի ժողովը Նկատողութեան առած է հանրագիր մը, որ ծանուցանելէ յետոյ թէ նահանգին գործարանաց և երկաթուղւոյ գործարանին մէջ մեծաքանակ փայտ կը վառուն, որով անտառները կաւերուին, խնդրած էր արգելել զայն։ Ժողովն քննութեամբ հաստատելով որ ատաղձի յատուկ փայտերը դեռի ճամբով կը բերուին և կարուելով կը վառուին ի վնաս անտառաց, որոշած է որ յետ այսորիկ այդ գործարանաց մէջ բնաւ փայտ չը վառուն և իւր այս որոշումն ալ գործադրած է։

Գործարանատերերը այս արգելքը բառնալու համար դիմած են Եվմական Նախարարութեան, որ հեռագրաւ Ատանայի կուսակալութենէն տեղեկութիւն պահանջած է։ Կուսակալութիւնն ալ, Իսաբէի ժողովոյ որոշման համաձայն, պատասխանած է նախարարական հեռագրոյն։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ

Զեռնէտս իշխանութիւնը ծանոյց որոյ որ անկ է թէ թռչնոց զուգաւորութեան ժամանակը մօտեցած ըլլալով, յառաջիկայ մարտէն սկսեալ մինչեւ յուլիս որսորդութիւնն արգիլուած է, ըստ օրինի։ Հետեւաբար պէտք է ուշադրութիւն ընել այս արգելքի պահպանման և այս արգելքին հակառակ որսորդութիւն ընողներն ենթարկել օրինաց տրամադրութեան։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՐԿԱՆ

Երէկ առաւօտ Մարսիլիայէն եկող Մէսաժերիի Թագդ. շոգենաւն և Պոլսոյ նաւահանգստէն մեկնող Ֆոսքօլօ Մանկօլի Զուէնոս շոգենաւը բաղխում մը ունեցան Սարայ-Պրունի առջեւ։ Թագդը լայն ճեղքուածք մը ունեցաւ առաջակողմէն և գնաց երկաթ նետել իւր սովորական տեղը, Զուէնոսն ուս վնասուեցաւ, բայց թեթեւ կերպով։ Ժամ մը վերջն, անգլ. Պեհէրա շոգենաւը որ Կլաքովէն կուգար, Թագդին զարնուեցաւ, որ իր տեղը կեցած էր, և երկրորդ ճեղքուածք մը բացաւ առաջակողմէն։ Պեհէրան որ և է վնաս չէ կրած։

ԱՑՑԵԼՈՒԹԻՒՆ

Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկորտատօ նախընթաց օր Բերայի թագաւորական պաշտօնատունը եղեռնաւով, երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ նախագահ Մաճիտ պէյի հետ։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԻՒՊԱՏՈՍՆ

Մայրաքաղաքիս իտալական ընդհ. հիւպատոս Սիլվիո Բարքանո մարգիզն Օտէսա փոխադրուած է նոյն պաշտօնով, և նմա յաջորդած է ի կ. Պոլիս՝ Զէթինէի ընդհ. հիւպատոս Պիանքի մարգիզը։

ՅԵՆԷՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ

Ցունաց Պատրիարքարանի գործակատար Սգավորաքի էֆ. Իօանիտիս հրաժարական տուած է, որ ընդունուած է։ Յաջորդին ընտրութիւնը պիտի կատարուի ի մօտոյ։ Մետրապոլիտ Տ. Բարթէնիոս խառն ժողովոյն անդամ ընտրուած է։ Երէյլիի մետրապոլիտ Տ. Կէրմանոս, Տէրքոնի մետրապոլիտ Տ. Կալինիկոս, Եէնիտիւնեա Տիմիդրաքի էֆէնտի և Պ. Էլէֆթէրիատիս Պատրիարքարանի տնտեսական խորհրդոյն անդամ ընտրուած են։

Սէլանիկէն կը գրեն թէ ձմեռն այդ նահանգին մէջ եւս սաստիկ է։ Ճամբաները գոցուած ըլլալով, գիւղերը բնակող ազգաբնակ ժողովուրդք դժուարութեանց մատնուած են իրենց օրապահիկը հայթայթելու համար։ Շատ տեղերու մէջ երկրագործներու ուտեստի համար հարկ եղած արմտիքը ժամանակին տրուած չըլլալով, կարեկցութեան արժանի թշուառ վիճակ մը մէջ կը գտնուին։ Վերջին օրերու մէջ թէեւ օդերը քիչ մը բարեփոխուեր են, սակայն նորէն սաստիկ ձմեռէ կը վախցուի։ Երկաթուղւոյ ուղեւորատարի երթեւեկութիւնք ընդհատուած են։

—Եդեսիոյ ոստիկան-զինուորաց հազարապետ Հասան էֆէնտի, որ ժամանակէ մը ի վեր կը դատուէր ի Հալէպ զինուորական ատենի մը առջեւ, անպարտ արձակուած է։

—Այտընի Սալիհլի գաւառակին մէջ մէկ քանի աւազակներ, որք անցեալները խանութ մը սրած էին, մէկ քանի օր առաջ նոյն խանութին տէրը բռնելով վրան քարիւղ լցուցեր ու այրեր են։ Տեղւոյն կառավարութիւնն այժմ այդ աւազակները կը փնտռէ։

—Կ. Պոլսոյ շուէտական նախորդ դեսպան հանգուցեալ Պ. տ'Լրէնհօֆի մարմինը մայրաքաղաքս բերուեցաւ նախընթաց օր և յուղարկաւորութիւնը կը կատարուի այսօր ի Բերա։

—Այն օսմանեան ուսանողք, որք երկրագործութիւն ուսանելու համար ի Ֆըրանսա և ի Գերմանիա պիտի զրկուին և որք այս իրկուան արեւելեան ճեպընթաց կառավարմամբ պիտի մեկնին, յառաջիկայ չարաթ իրկուն պիտի ուղեւորին։

—Գոնեայն կը գրեն թէ քան օրէ ի վեր Պէյշէհրի մէջ պաճարանն անհետացեր է։

—Զեռնէտս իշխանութիւնն այժմ խորհրդակցութիւններ կը կատարէ որոշելու համար թէ Սկիւտարի մէջ կազմուելիք ջրհանկիր զօրաց համար հարկ եղած տարեկան 1500 ոսկւոյ ծախքը հաղաքապետութեա՞ն կողմէ թէ ուրիշ տեղ մը պէտք է վճարուի։ Ջրհանկիր զօրաց թիւը հինգ հարիւր պիտի ըլլայ։ Սպայք ու ենթասպայք թագաւորի զօրանոցէն պիտի ընտրուին, իսկ զինուորք մուս վաշտերէն։

—Մարթինի Հէնրի Հրացաններն մավզերներ գրութեան վերածելու համար կազմեալ յանձնաժողովն յետ քննութեան հաստատած է թէ այդ գործողութիւնը կարելի է հոս կատարել իւրաքանչիւր հրացանին մէկ օսմանեան ոսկի ծախսելով։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած ըլլալով նորոգել Պէշիւքտաշի քարափը, Բաղքաքաղաքութիւնի պահականոցէն մինչեւ Տէրէ Պաշը քարափի մը շինութեան։

—Նախընթաց օր Եվմական նախարարութեան կողմէ մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուեցաւ Շէյխ-Իւլ-Իսլամի Դրան պաշտօնէից։

—Եանեան Պէրթ գաւառին նախորդ կառավարիչ Ահմէտ Ճէվտէթ փաշա երէկ մայրաքաղաքս ժամանելով, ուղղակի կայս. պալատ գնաց և երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի մէջոցաւ արժանացաւ Վեհ. Սուլթանի մեծարանաց։

—Երէկ իրիկուն ժամ 10ին ի Պոլիս Ֆաթիհ թաղին մէջ հրդեհ ծագելով երկու փայտաշէն տուներ և Մէհրմէսի մը 9 սենեակներն այրեցան։ Հրդեհի վայրը փութացած էին Ոստիկանութեան նախարար Նազըմ պէյ և այլ պաշտօնեայք, որք ամեն ջանք ի գործ դրին հրդեհին առաջքն առնու համար։

—Ֆէրիգ Օսման փաշա և Մարաշի կառավարիչ Նազըմ փաշա, որք քննչական պաշտօնով Եդեսիա կը գտնուէին իրենց պաշտօնն աւարտած ըլլալով, Հալէպ վերադարձեր են։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Յառաջիկայ երկուշաբթի դիշեր, 18 փետր. արտասովոր ներկայացում մը պիտի տրուի ի Նոր Թատրոն, հայ դերասանաց կողմէ, առաջնորդութեամբ Մաղաքեան Պետրոս էֆէնտիի։ Ներկայացուելիք խաղերն են՝ ՅՈՎՍԷ ԵՂԵՐԱՊԱՀ թատերգութիւն 1 յառաջաբանով և 3 արարուածով, թուրքերէն լեզուաւ, և ծիծաղաշարժ զուեստ մը։ Դիները խիստ չափաւոր են։

Ցուսալի է որ թատերասէր հայ հասարակութիւնը, որ անքան բնդարձակ սահմանի մէջ կը նպաստէ ֆրանսական խումբերու ներկայացմանց յաջողութեան, իւր քաջալերութիւնը չպիտի զլանայ տարին մի անգամ հայ դերասանաց կողմէ տրուած սոյն ներկայացման։

ԱԶԴ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

կը ծանուցուի արգոյ հասարակութեան թէ թիւ 44 և 45 կառախուսերն որք 1890 դեկտեմբեր 1էն ի վեր վերցուած են կ. Պոլսոյ արուարձանաց գծէն, վերստին պիտի սկսին երթեւեկել 1891 մարտ 1 է (Ն. Տ.) սկսեալ թ. 44 կառախուսքը կ. Պոլսէն պիտի մեկնի իրիկուան ժամ 6ին և թ. 45 կառախուսքը Մաքրի գիւղէն պիտի մեկնի իրիկուան ժամ 6.40ին (Հ. Ե.)։ Տնօրէնութիւն

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր՝

FESTIVAL ARTISTIQUE

ՄԵԾ ՊԱՐ

Աշակցութեամբ թատերական խմբին եւ ի Բերա գտնուած բոլոր երգչուհեաց, առաջնորդութեամբ պարի ծանօթ դասատու Պ. Ֆրանսուա Քօրէլօի։

Մանաւորապար կը ծանուցուի թէ սոյն երեկոյթին ոչ Kermesse և ոչ Tombola տեղի պիտի չունենան։

Վաղը գիշերի՝ զեղչեալ գներով։

ՆԻՆԻԾ (NINICHE)

Վաղը գիշեր՝

ԼԱ ԹՐԱՎԻԱԹԱ (LA TRAVIATA)

ՀԵՌԱԳՐԱՏԵԼԱՐԿԻ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԷՆ

ՌԻՕ-ԵԱՆԷՅՐՈ, 26։—Պրազիլիոյ Հանրապետութեան նոր Սահմանադրութիւնն հրատարակեցաւ։

ՓԱՐԻԶ, 26։— Ֆրեսերիկ Կայսրուհին Նօթր-Տամ մայր եկեղեցին, Բլիւնիի հնութեանց թանգարանը, Լիւքսեմպուրկի պալատն այցելեց։ Վաղը պիտի մեկնի ի Ուիսնսոր, իւր մօր (Վիքթորիա թագուհւոյն) քով։

—Հավ-ի Գործակալութիւնը կը հաղորդէ թէ գեղարուեստից ազգային ընկերութեան դումարման մէջ Պերլինի ցուցահանդիսին մասնակցութեան խնդիրն օրակարգի չդրուեցաւ։ Բայց անդամներուն իւրաքանչիւրին անձնական կարծիքն էր չմասնակցիլ։

—Պ. Տէրուլէդա և Հայրենասիրաց (պուլտիական) Դաշնակցութեան նախկին անդամներէն տասն անձինք զեկոյց մը հրատարակել տուին՝ յանձնարարելով որ Ֆրեսերիկ կայսրուհւոյն մեկնման առթիւ ոչ մէկ ցոյց լինի։

ՁԵՐԻՆԵՆ, 26։ — Իշխանն ու գերդաստանը մեկնեցան ի Ռիէքա, ուր պիտի անցուցեն ձմրան մնացեալ մասը։

ԼՈՆՏՈՆ, 27։—Երեսփոխանական ժողովոյ մէջ արտաքին գործոց խորհրդական Սըր Ճէյմս Ֆիցրիկսոն բաւ թէ կառավարութիւնն ոչ մէկ ձեռնարկ ըրած է յեգիպտոս մինչազգային գատարանաց տեղողութիւնն երկարելու համար։ Եգիպտական բանակն առժամապէս ի Թօխար պիտի մնայ։ բայց տակաւին յայտնի չէ թէ գրաւումը վերջնակա՞ն է։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ, 26։—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնաթերթը՝ Ժուրնալ դը Սեն Փէթերսպուրկ՝ հատուած մը հրատարակելով կը յայտարարէ թէ Փարիզեան սեղանաւորական տունք ոմանք շրջաբերականներ հանելով թէեւ հռչակած են թէ ինչ երկաթուղեաց հասոյթք ռուս կառավարութեան կողմէ երաշխաւորեալ են, բայց այդ շրջաբերականք հանուած են առանց ռուս կառավարութեան գիտութեան, և երկրայելի իսկ է թէ ռուս կառավարութիւնը ծանուած վճարումներն ընելու պարտաւոր զգայ ինքզինք։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԳՆՈՑ ԱՆԿՈՒՄ ՍԱԿԱՐԱՆԱՑ ՄԷՋ

Արեւ. Հեռ. Գործակալութիւնն այս առաւօտ կ'իմացնէ մեզ որ եթէ Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ և ի Բերա հինգշաբթի աւուր անկումը վերագրելի է Պ. Լանպէռի պաշտօնին ի դերեւ ելնելուն և օսմ. արժեթղթոց փոփոխման վերաբերեալ խորհրդոյն դեռ ևս չյաջողելուն, բայց Փարիզի Սակարանին վրայ յառաջ եկած անկումը վերագրելի կը մնայ Բէօնէյէ Զայրոնէի հակաֆրանսական յօդուածին։ Բաց ասելի, կ'ըսէ Գործակալութիւնը, Ռոչիլտեան ծրագիրը բոլորովին չէ թողուած, և Պ. Լանպէռի բացակայութիւնն արգելք չպիտի լինի բանակցութեանց շարունակման։

ՓԱՐԻԶ 27։ — Հավ-ի գործակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Ֆրեսերիկ կայսրուհին մեկնեցաւ այս առաւօտ ի Քալէ ժամը 10ն անցած։ Բանի մը հարիւր հետաքրքիրներ ներկայ գտնուեցան մեկնման, որ հանդարտութեամբ կատարուեցաւ։ Կայսրուհին կայարանը մնած պահուն ողջունեցաւ բազմաթիւ անձերէ։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ։—Նախարարութիւնն իւր հրաժարականը մատոյց Ծերակոյտին երէկի քուէին պատճառաւ, որ կը մերժէր հանրային կրթութեան օրէնքին վիճաբանութեան շարունակումը։

ԲԼՕԶԷՆՊՈՒՐԿ, (Թրանսիլվանիա), 27։—Հունգարիոյ Ռումանաց գումարումն որոշեց բողոքել այն օրէնքին դէմ որ տարբը հունգարերէն սովրիլ կը պարտաւորէ։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 27։—Սահմանադրական վերաքննութեան կուսակից Իւրսէլ դուքսին հետ կառավարութիւնը կը բանակցի, որպէս զի ներքին գործոց նախարարութիւնն ստանձնէ։

ՓԱՐԻԶ 27։— Թան կը հաղորդէ թէ Պ. Գուլանժէ Պրուսէլ հասաւ բանակցելու համար Պ. Ռոշֆորի և այլ փարիզեան կուսակցաց հետ։

—27։ Մերակոյտը վիճաբանեցաւ Սլժերիոյ վիճակին նկատմամբ ներկայացեալ հարցապնդման վրայ։ Նահանգին ընդհանուր կառավարիչ Պ. Թիրման ցոյց տուաւ երկրակալութենէն ի վեր գոյացած յառաջդիմութիւններն՝ բնիկներու նիւթական վիճակը մեծապէս բարւոքեցաւ և երկիրն այժմ բացարձակապէս խաղաղ է, բնիկներն ֆրանսացնելու գործն թէև դժուար, բայց անկարելի չէ, միայն ժամանակի կարօտ է։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 15 փետր.

ԱՆԹԱՌ ՓՈՒԹԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

3 [illegible]	110
[illegible]	22 95
Սամանաս Գոնսօլիտ	
[illegible]	21 15
[illegible]	21 19
[illegible]	21 6
»	21 5
Գահվիլաթը Օսմանիէ երկկ երեկոյ	84 8
» » ժամ 5ին	83 18
[illegible]	
Փոխառութիւն Ա Սերի	45 1/8
» Բ »	25 5/8
» Գ »	21 6
[illegible]	
[illegible]	5 30
[illegible]	9 29
[illegible]	6 25
[illegible]	4 30
[illegible]	525
[illegible]	77 5/8
Բանձնաթուղթ Լավրիօսի	155

ԱՐՏԱՔԻՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 27 փետր. ժամ 3 էջը 34 [illegible]

[illegible]	35 60
[illegible]	104 95
[illegible]	19 57 1/2
[illegible]	78 25
[illegible]	348 75
[illegible]	628 75
Սօս. էմէկ ժէնէրալ	135
[illegible]	818 75
[illegible]	95 07 1/2
[illegible]	453
[illegible] (1890)	435
[illegible]	495
[illegible]	887 50
[illegible]	563 75
Իսթ Թէնթօ	585
[illegible]	633 75
[illegible]	25 24
Լոնտոն 27 փետր. ժամ 6 էջը — երկկոյ	
[illegible]	96 7/8
[illegible]	19 3/8
[illegible]	45 1/8
[illegible]	25 5/8
[illegible]	19 3/8
[illegible]	102 1/2
[illegible]	15 1/16
[illegible]	58 3/16
[illegible] 1890	94
Իսթ Թէնթօ	23 1/8
[illegible]	102 1/2
[illegible]	90
[illegible]	72 1/4
[illegible] 1889	99 3/4
[illegible]	95 40
Վիեննա, 27 փետր. ժամ — վայր. —	
[illegible]	37 50
» [illegible]	155 50
[illegible]	115 20
» Փարիզի »	45 65
Պրազիլ, 27 փետր. ժամ — վայր. —	
[illegible]	20 35
» Փարիզի »	80 35
[illegible]	238
[illegible]	80
[illegible] Օէր Դ.	19

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 27 փետր. ժ. — վ. — երկկոյ

[illegible] 3 %	95 15
[illegible] Դ.	19 35
[illegible]	78 50
Օսմ. Լիւթ	343 75
Իրիսրիթ [illegible]

ՀՐԱԺԵՇՏ

ԱՌ ՈՎԻՆ

Պահ մ'այլ ժպտէ՛ ինձ՝ ո՛վ գեղեցիկ
Ով մշտակոյս։—յայսչափ մրրիկ
Շո՛ղ մ'այլ կաթէ՛ . . . թերևս յետին՝
Ու այնու թերևս յուշէս գողտրիկ։
Ժըպի՛տ մի ևս։—հատիկ հատիկ
Երկնիցըս մէջ մարած աստեղց
Թողած ունայնն՝ ուր դանդաչեմ՝
Լցուի ժպտով քո լուսալեղց։
Զանոյշ կամ խրոխտ երգս՝ որ հեծեծս
Ականջս ի վար՝ փոշեմ ի զուր
Կրկնել . . . —փշրած քնարիս դերբուկք
Զայնս ի հառաչ յեղուն արխուր . . .
Մանիշակաց թարմ մարմանդէն
Այսպէս թռչի սիրգ հոտեան,
Բայց երբ կ'անցնի նոճեաց ի շարս
Երգք իւր անհուն ողբոց դառնան։
Իդէալն է որ կ'անհետի
Ցերաշխարհս՝ հրապուրի՛չ ցոլք
Ցաւիտենից գեղեցկութեան,
Ցորչափ ծըռի վար գրկոսի մեր,
Իդէա՛լն՝ ասող բեւեռոյ
Ցանհուսութիւնս առաջնորդող՝
Որ հոգեմայլ գաղանեաց տեսեամբ
Կ'սրբէ զմեր հոգս և սրտագող։
Ծաղկունք զոր ձեռքն քո ցանէ
Հալին գերդ ձեան թերթք ի վայրէջ։
Գորովով աչքդ յիս կը յառին,
Ու արցունք մը կայ իմ աչաց մէջ։
Ո՞ր հուրեաց հոյլքն են վարդագոյն
Որ լօգիներն ի ծուփ՝ թռչին
Մէկ արեւէ ի միւս՝ մայրն
Իբրև նրշոյլ սիրած եաին.
Ծաւի՛ աչերն այն ոյց ակնարկ
Հրեշտակի երգ մ'էր հոգեւոած
Ու միակ բարիքն յերկրի տայր ինձ՝
Մոռացութիւն և քիչ մ'երազս . . . ,
Ո՛ր այն գիշերք յոր դէմ առ դէմ
Ես՝ խրցէս, գու՝ աստղիդ մէջէն՝
Խօսէինք՝ ու ինձ լըսել տայիր
Ցնորիչ վանդիւս աստեղց երգէն։
Ես՝ արբեցեալ անբաւութեամբ՝
Պահ մի յաղթող ժամանակին,
Հզոյութեան փորձել ի թռիչ
Կը զգայի՝ բանտ իւր կիսի հոգին
Եւ հիմ՝ աստուածն ինձմէ կ'երթայ
Թողլով յիս վիհ մը ցուրտ ւ՝ունայն,
Եւ կը դողամ ինչպէս որբիկն
Լըքեալ ճամբուն մէջ գիշերայն։
Երբ փարատին ամեն ցընորք
Ի՞նչ կը մընայ կեանքէն՝ աւա՛ղ.
Ծաղիկ մ'անբոյր և անիերանգ
Կընձու հողմոյ մատնեալ ի խաղ . . . ։
Թռչնի՛կ՝ թեւէն վիրաւորուած՝
Որ բարախէ դեռ մարգին վրայ.
Տեսնէ զկապոյտ գլխուն վերև,
Թռչի՛լ ճգնի՛գուր, և ճըչայ։
Եւ սակայն ա՛յս ճակատագիրն
է՝ ո՛վ անբիծ կոյս երկնային.
Համբոյր մի ևս՝ աչնան հո՛ւսկ վարդ
Զոր թղթատ պիտի հիւսին։
Ճակատագիրն է որ ձրձէ
Թերթ թերթ կենաց հնացեալ մատեանն,
Ինչպէս մանկիկ ծըւէն ծրւէն
Նետէ զթղթիկսըն ցիր և ցան։
Բայց տրանկա՞լ, տրամի՛լ.—ինչո՞ւ.
Արև՝ ըզլոյս, գարուն՝ ըզվարդս,
Ծաղիկն՝ ըզհոտ, մարդ զանուրքս իւր
Կորսնցընել պէտք են անդարձ։
Եւ ո՛ գիտէ թէ իրականն
Թէ նիւթն անխոնջ պեղեալ ի խոր՝
Զը յանգիր ուր ուրեմն և այն
Ի նոյն աշխարհըս լուսաւոր։
Թոյս տան ծնգեալ ճակտէն ի բաց
Նրազոց հոյլք ծիծաղասէր.
Ի՛նչ փոյթ.—դեռ սիրտն ունի դիւր ինչ՝
Թէ արտասուաց չիթ մ'ունի դեռ։
Թէ թողուս իսկ՝ ով մշտակոյս՝
Այս սիրտս՝ ան միշտ քեզմով է լի,
Ինչպէս անոթն անոյշ խնկոց
Պահէ զհին բոյր մինչեւ փշրի . . . ։

Թ. ԹԷՐԶԵԱՆ

ՁՈՐԲՈՏԱՆԱՑՈՑ ՄԸ ՕՐԱԳԻՐԸ

Բ

Ծնած եմ ընչեկ վաճառականի մը ապարանքին մէջ։ Հայրս բնաւ չեմ ճանչցած,—մեր մէջ հայրերուն դերն երկրորդական է, գէթ դաստիարակութեան տեսակէտով—։ Բայց մայրս անմոռանալի յիշատակ մը թողած է մտքիս մէջ. դեռ կը տեսնեմ զայն իր ճերմակ ու փայլուն մազերովը, իր սեւ ու վառվռուն աչքերովը և իր թաւ հողմաշարաձեւ պոչովը։ Շուներու հայ-լեզվին աստղերէն մէկն էր։ Իր խրոխտ ու շնորհալից քայուածքը, փափուկ ու դաշնակաւոր հաչիւնը, մարմնոյն բարձեւութիւնը, մազերուն անբիծ ըսպիտակութիւնն, և դեղեցիկ աչքերուն արհամարհոտ նայուածքը կը մատնէին իր ազնուական արիւնն ու մանաւանդ իր ստացած ազնուապետական դաստիարակութիւնն։ Իր համբաւը թաղէ թաղ տարածուած էր թէ՝ իր գեղեցկութեան եւ թէ՝ իր անցեալին համար որ կ'ըսէին շատ փաղանց յուզեալ եղած էր։ Լսած էի թէ իր երիտասարդութեանը սիրահարներու բանակ մը քաշած էր իր եռեւէն և թէ իր աղուոր աչքերուն զոհ գնացած էին բազմաթիւ մատաղ շուներ, ոմանք թոքախտէ ծիւրելով, այլք անձնասպանութեան դիմելով։ Այնպէս կ'ըսէին թէ շուներու պատմութեան մէջ մայրս անմահ անուն մը պիտի թողուր և պիտի միշտ յիշուէր իբրեւ պոչաւոր կղզեասորա մը։ Իր այդ հասուն հասակին մէջ իսկ, երբ սիրուհւոյն հետ պարտելու կ'ելնէր, փողոցի բոլոր շուները գունդագունդ կ'ընթանային իր առջեւ և հիացման միահամուռ հաչիւններով կ'ողջունէին զայն։

Ապարանքին մէջ դշխոյավայել կեանք մը կը վարէր։ տիրուհին չափազանց կը սիրէր զայն և պատուիրած էր սպասաւորներուն՝ ամեն խնամք ու յարգանք շռայլել անոր։ ալ կը յագեցնէին զայն համբոյրներով, գգուանքներով, համադամեներով։ իր վիզը միշտ կը պճնէին գողտրիկ մանեակներով։ դուրս ելած ատեն՝ եթէ օդը ցուրտ ըլլար, պզտիկ վերարկու մը կը հագցնէին որ՝ միշտ կը փոխուէր, մերթ մետաքսէ, մերթ մնդուսէ, մերթ թաւշէ։ Վա՛յ անոր որ համբաձակէր փոքր վնաս մը հասցնել մօրս, կամ նոյն իսկ յարգանց պակասութեան մէջ գտնուիլ անոր նկատմամբ։ շատ անգամներ լսած եմ որ տիրուհիս կը յանդիմանէր իր զաւակները զայն նեղած ըլլալուն համար։ և օր մը —այն օրն սկսայ յուսահատ ըլլալ— տիրուհին վռնտեց իր աղջկան վարժապետներէն մէկը։ . . . որովհետեւ անուշադրութեամբ մօրս ոտքին վրայ կոխած և թեթեւ մը վիրաւորած էր զայն։

Այս սարսռանաբալեան կեանքը հպարտ և եսական նկարագիր մը տուած էր իրեն։ ամեն բանի վրայ բարձրէն կը նայէր։ անհանդուրժելի յատկութիւններ ունէր։ վերջին ծայր դիւրագրգիռ էր և քմահաճոյ, իր տիրուհւոյն ճշմարիտ մանրանկար։ ես և երեք եղբայրներս յաճախ զոհ կ'ըլլայինք իր սրտնեղութեանց։ երբեմն բարկութեամբ մեզի հետու կը փախչէր, երբեմն՝ բոլորովին մոլեգնած՝ չարաչար կը խածնէր ու կը ծեծէր զմեզ, և թերեւս կաթ տալու պաշտօնն ալ սոնտուի մը յանձնէր եթէ այդ սովորութիւնը չանց հայ-լեզվին մէջ անցած ըլլար։ Այս ցրտութիւնն, այս անտարբերութիւնն իմ սիրտս դառնապէս կը խոցէին։ մայրական ճշմարիտ գորովոյ պակասն ատել կուտար ինձ բոլոր այդ փարթամութիւնն ու ճոխութիւնն որք չէին կրնար յագեցնել իմ հոգիս, սիրոյ ծարաւ իմ հոգիս։ Երբեմն եղբայրներուս կը յայտնէի իմ ցաւս։ բայց անոնք ոչ միայն ինձ պէս չէին խորհեր, այլ և ծայրայեղ զգայնութեանս վրայ կը ծիծաղէին։ «լա՞նչ կ'ուզես, կ'ըսէին ինձ, մայրդ իր զբաղումները ձգէ, իր խաղերէն, իր զբօսանքներէն զրկուի ու գայ ժամերով զքեզ գրիչ նստի՞. . . . Գնա՛ բանդ, ազնուականի ոգի չունիս դուն։»

Եւ արդարեւ չունէի այդ ոգին։ այն չքեղ ապարանքին մէջ, հանդոյքներով զարդուն այն ոսկեզօծ կեանքին մէջ, ես սըխուր կը զգայի զիս։ չգիտեմ ո՛վ ներընչած էր ինձ այդ եզական գաղափարներն որք իմ եղբարցս ծաղրելի կ'ընէին զիս։ ածանաօթ ձայն մը հոգւոյս մէջ խօսած էր։ նեղ կուգային ինձ նկարէն ձեղունները ու թանկագին օթոցներով ծածկուած որմերն։ այն անսահման սրահներն որոնց մէջ կը դիզուէր ինչ որ ճարտարութիւնն ունի գեղեցկագոյն ու ճոխագոյն և ուր, շողշողուն երեկոյթներու մէջ, մարդկային ազնուականութեան ընտրելագոյն անդամները կուգային յաճախ հաւաքուիլ, ամայի կը թուէին ինձ։ Նախանձելով կը դիտէի ազատ շնիկներն որք փողոցներուն անկիւնը, բնութեան ճշմարիտ զաւակներ, կ'ապրէին իրենց մօր թեւերուն մէջ, իրենց մօր սիրոյն ու խանդաղատանքին մէջ։ Եւ կ'ըսէի ինքնին. «Ինչո՞ւ, Աստուա՛ծ իմ, ինչո՞ւ ես ալ փողոցը չը ծնայ, համեստ ծնողաց զաւակ։ շաքար ու խորտիկ պիտի չուտէի, զարդեր պիտի չունենայի ու մետաքսէ հանդերձներ պիտի չհագնէի, չարքաշ ու ժուժկալ կեանք մը պիտի վարէի, բայց իմ սիրտս պիտի անանէր սիրով ու գորովով։» Ոչ մէկուն կը յայտնէի այս լգձերս, բայց կարծես չարժուումներս ընթացքիս, նայուածքիս մէջ ներքին մտածումներս կը նշմարէին. եղբայրներս «իմիա՛ր, բանաստեղծ, ապուշ, փիլիսոփայ» կը կոչէին զիս և կը խնդային վրաս։ մայրս գրեթէ զիս կ'ատէր և յաճախ շատ դրական միջոցներով կը զգացնէր ինձ իր հակակրութիւնը։ տան մարդիկն ալ, տիրուհին, տղաքը, մինչեւ իսկ ծառայները, չգիտեմ ինչ տեսած էին վրաս, ամենէն նուազ կը սիրէին զիս և շատ անգամ զիս փողոց նետելու խօսքեր կ'ընէին։ «Ի՞նչ անշնորհ կենդանի, կ'ըսէին ինձ համար, ի՞նչ անճարակ ու ձախորդ արարած։ կարծես թէ իր մօրը զաւակը չէ, եղբայրներուն ոչ գեղեցկութիւնն ունի ոչ շիքութիւնը։» Իրենց այդ թշնամանքներուն դէմ հոգւոյս ամբողջ արհամարհանքը կը նետէի։ կը զգայի թէ այդ ընկերութեան, այդ կեանքին համար ծնած չէի ես, և թէ իմ ներկայութիւնս անպատեհ էր այդ տան մէջ ուր ամեն բան ազնուականութիւն կ'արտայնչէր։ Խորին բնազդումներ կը հեռացնէին զիս այդ վատառողջ մթնոլորտէն և մանաւանդ, վեսմ տենչանքներ կը ծնուցանէին սրտիս մէջ, կը զգայի թէ այն անշուշտ մետաղն, ոսկին որ այնչափ առատութեամբ իմ շուրջս կը փողփողէր, կատարելապէս անկարող է ճշմարիտ երջանկութիւնը պարգեւելու։ այն թանկագին առարկայներն որոնց ցուրտ շքեղութիւնը կը լեցնէր ամբողջ այն ապարանքը, և բոլոր այն էակներն որք կը պաշարէին զիս, իրենց կարասիներուն պէս վայելչագեղ ու ճոխապաճոյճ, բայց և անոնց պէս անկենդան և անհոգի, առանմանիքներ էին որոց մէջ կը բանարկուէր իմ բոցավառ հոգիս։ Ահռելի էր տառապանքս. տան մէջ անկիւն մը մեկուսացած, լքուած ամենէն, ծաղրուած եղբայրներէս, նախատուած մօրմէս, ես գիշերին կը սպասէի, քաղցր ու խաղաղարար գիշերին զոր վաղուց սկսած էի ցերեկէն աւելի սիրել։ և երբ աղջամղջոց կոհակն ընկրլուզանէր ամբեան և երկինքն ու երկիրը քարայրի մը պէս սեւցնէր, երբ քունն իր խաչխաչները ցանէր ամեն արտեւանանց վրայ, այն ատեն, համատարած լռութեան մէջ, երկնային ձայներ կուգային իմ ականջիս՝ գերերկրային դաշնակութիւններ հծծել։ Թողլով եղբայրներս ու մայրս իրենց սրխամար քնոյն մէջ, ես կը մտնէնայի պատուհանին և ժամերով կը դիտէի զմայլմամբ ոսկի ատղերն այք երկնքէն կը ժպտէին ինձ, կամ լուսինն որ ամպերէն շղարշով մը կը սքօղէր իւր կուսական դէմքը։ ու հողմը, որ պանար ամպի փողոցներուն մէջէն եւ գիշերային թռչուն անսահման՝ իր բիւրաւոր թեւերը տանց պատուհաններուն կը բաղխէր, իր քմահաճոյ երաժշտութեամբ կը մոգէր իմ հոգիս։ Մանկութեանս քաղցրագոյն յիշատակներն են այդ գիշերներն յորս բնութիւնն իր մեծավայելուչ գեղեցկութեան ամբողջ մթութիւնն իմ սրտիս մէջ կը հեղուր։ կը պատահէր որ երբեմն երկարատեւ հընչումներ կ'ունենայի աստղերուն քթթումը դիտելու համար, եւ պատուհանին առչեւ քունս տանելով հոն կը մնայի մինչեւ առաւօտ, այնպէս որ շատ անգամ եղբայրներս իմ նախաճաշի մասս ալ կերած կ'ըլլային, ու յետոյ հեգնելով կ'ըսէին ինձ, «Դուն գնա՛ երազդդ կեր։»

Ինչպէս գիշերը ցերեկէն, նոյնպէս և ձմեռն ամառէն նախամեծար կը համարէի։ Զգիտեմ ինչ կայ ամառուան մէջ չափազանց զուարթ ու պայծառ որ կը շլացնէր կը՝ զօշոտէր իմ աչքերս ու հոգիս։ ձմրան սպիտակափառ հանդարտութիւնն եւ քաղցր մելամաղձութիւնն աւելի նպաստաւոր են խոկմանց եւ անրջոց։

Այնուհետեւ, ձմեռն այն եղանակն է յորում երաժշտութիւնն իր ամենէն անոյշ եւ ամենէն ճարտարարուեստ հընչիւնները լսելի կ'ընէ, քանզի ո՞ր երաժշտութիւն կրնայ բաղդատուիլ այն խանդավառ նուագներուն հետ զոր իմ կատուները կը բարձրացնեն իրենց փափուկ շրթներէն։ Երբ լուսինն ամպած երկնքի մը պատառուածքներէն ոժդոյն շողեր կաթեցնէ երկրի վրայ, երբ գիշերին խորհրդաւոր մեռելութիւնն անդամալուծէ ամեն աղմուկ եւ ամեն շարժում, ներդաշնակութիւն մը կ'ոգեւորէ յանկարծ փողոցներուն ամայութիւնն։ անո՞նք են, գերազանցապէս արուեստագէտ այն կենդանիներն որք իրենց նուագահանդէսը կուգան կատարել։ Ի՞նչ պէսպիսութիւն իրենց երգերուն մէջ, ի՞նչ նրբութիւն և ի՞նչ փափկութիւն։ մերթ առանձներգ մըն է զոր կոյս կատու մը կը հծծէ իր թարմ ու թրթռուն ձայնով։ մերթ երգեկանուագ մը, հրաւառ զգացմանց արտայայտութիւն, զոր կը դայլայլեն երկու երգիչներ։ եւ մերթ համանուագ մը, զոր կը հնչեցնեն բազմաթիւ ու բազմազան ձայներ, ճշմարիտ փունջ մը կազմելով դաշնակութեանց։

Կատուներուն եւ իրենց երաժշտութեան վրայ ունեցած հիացումս չէի ծածկած եղբայրներէս, որք, հեռու ինձ համակարծիք ըլլալէ, կը ծաղրէին զիս եւ ճաշակս տարակոյսի տակ կը ձգէին, իրենք կը սնդէին թէ շուներու հաչիւններն աւելի քաղցրութիւն ունին, ականան ու խրոխտ քաղցրութիւն մը, քան կատուներու թոյլ մեղեդիներն որք կանացի հոգիներու միայն կրնան հաճոյ ըլլալ։ «Ո՛չ, կ'ըսէի ես, ատիկ պարզապէս չօվինութիւն է, ես կը յարգեմ իմ ցեղս իր շատ մը ազնիւ յատկութիւններուն համար, բայց պնդել թէ գեղարուեստից մէջ մենք գերադաս ենք կատուներէն, հայհոյել է ճշմարտին, գեղեցկին եւ բարւոյն դէմ։» Արդարութեամբ գնահատելու համար առնոց երաժշտութեան անսահման արժէքը, պէտք է կոյր նախապաշարումներէ, ցեղային փոքրոգի նկատումներէ վեր բարձրանալ եւ փիլիսոփայօրէն խորհիլ, ինչ որ կատարելապէս անկարող էին ընելու տիկին մայրս եւ պարոն եղբայրներս։

Սակայն հետզհետէ անհանդուրժելի կը դառնար ինձ այդ կեանքը։ զրկուած բոլոր հաճոյքներէն որոնց կը տենչար իմ հոգիս, միշտ երազներ մեռուցանելով որք երբեք չէին իրականանար, նախատուած ու ծաղրուած զիս պաշարող բոլոր մարդերէն, իմ ընտանեացս իսկ աչքին փուշ եղած, ողբալի կացութեան մը մէջ էի ես։ Քանիցս մտածեցի յանդուգն միջոցի մը դիմելով վերջ տալ իմ տառապանքներուս, բայց տխեղծ կազմուածքս, տկար նկարագիրս եւ մանաւանդ որդիական սիրոյ մէկ քանի բեկորներ որք դեռ մնացած էին սրտիս խորը, երկար ատեն վարանեցուցին զիս։

Գիշեր մը վերջապէս,—անմոռանալի գիշեր, որ վճռական ազդեցութիւն ունեցաւ կեանքիս վրայ,—այնչափ հզօր կերպով այդ գաղափարը միտքս գրաւեց որ անկարելի եղաւ ինձ քնանալ, բռնկած ճակատս թաթերուս մէջէն առնելով սկսայ խորհիլ։ «Ո՛չ, կ'ըսէի ինքնիրեն, այս այս պէս չկրնար շարունակել։ այս կեանքը պիտի խեղդէ, պիտի խամրէ զիս հուսկ ուրեմն, կը զգամ որ ես մեծ մտածումներու եւ մեծ զգացումներու համար ծնած եմ։ մայրս արդէն զարդէ ու նազանքէ ուրիշ բան չհասկնար, եղբայրներս բարոյապէս այնչափ կարճատես են որ չեն կրնար սուզիլ իմ հոգւոյս անսահման խորութեանց մէջ։ Ի՞նչ փոյթ, բնութիւնն է իմ ճշմարիտ մայրս։ եղբայրներս աւելի կը սիրեմ հողն որ կը սուլէ, ամպն որ կը թռչի, վարդն որ կը բուրէ, լուսինն որ կը ժպտի։ ժամ է որ թողում այս տափակ կեանքը, և բնութեան ծոցը նետում, կարենալու համար ազատօրէն երազել ու խորհիլ։»

Ակ կարելի չէր տատամսիլ։ վերջնականապէս որոշած էի։ Հետեւեալ օրն իսկ այդ գիշերուան զոր մեծ յուզմամբ անցուցի, վերջին նայուածք մը նետեցի մօրս և եղբայրներուս վրայ, նայուածք մը տրտմութեամբ ու ցնորութեամբ, և առանց մէկէն տեսնուելու, իջայ ապարանքին անհամար սանդուղներէն վար և բաց մնացած դռնէ մը դուրս նետուեցայ . . . ։

* * *

Նոր կեանք մը կը սկսէր ինձ համար, կե՛անք մը որ երազն եղած էր ամբողջ մանկութեանս և որ հուսկ ուրեմն կ'իրականանար։ Ակ կարող էի ուզածս չափ վազվռտել դաշտաց գալար գորգերուն վրայ, ատղերուն տակ հեշտաբար գիշերեր անցնել, հովուն ու ծովուն երաժշտութեամբ արբենալ, ծաղկանց բուրումներով ծանրաբեռնեալ զեփիւռը լիաթոք ծծել և զմայլմամբ ունկնդրել կատուներուս մենաբանական նուագներուն։

Երջանկութեան կատարն հասած կը կարծէի զիս, կեանքը կը ներկայանար ինձ բիւրերանգ ծաղկանց իբրեւ փունջ մը քաղցրաբոյր, իբրեւ ոսկի բաժակ մը լցուած երկնային նեկտարով։ ամեն ինչ ժպտուն, ամեն ինչ ներգաչնակ ամեն ինչ բանաստեղծական կը թուէր ինձ։ դեռ ապի թռչունն օրուն թեւերը նոր բուսած են և որ՝ բոյնին եզերքը կեցած՝ անսահման բնութիւնը կը գիտէ, օրուն մէջ ընդհուպ պիտի մրրճի, այսպիսի զգայութիւններ կ'ունենայ անշուշտ։

Աւա՛ղ, երազներու կայծակ վարագոյրին ետեւ դարանակալ սեւ իրականութիւնն ընդհուպ երեւան ելաւ։ Նորանոր դառնութիւններ, նորանոր տառապանքներ եկան վրդովել իմ կարճատեւ երջանկութիւնս։ Փողոցի շուներն իմ մարմինս, իմ մազերս, իմ մանեակս հասկցած էին ազնուական սերունդէ ըլլալս, և կատաղաբար սկսած էին զիս հալածել։ ի զուր կը ջանայի իրենց ցասումն իջեցնել ըսելով. «Մի՛ խարուիք, եղբարք իմ, արտաքին երեւոյթէս։ ազնուականի մարմին ունիմ ես, մարմին զոր ծնողքս ժառանգած եմ, բայց իմ սիրտս էականապէս ժողովրդասէր է։» ի զո՛ւր. առանց ուզելու համոզուիլ, անոնք կը շարունակէին մոլեգին հաչիւններով վռնտել զիս իրենց քովէն, ու նախատել և մերթ մինչեւ իսկ խածնել զիս։

Աղքատութեան դառնութիւններն ալ շուտով խուժեցին իմ վրաս։ որք ազուս մը խեղճութեանը վրայ գթալով մանեակս անոր տուած էի, որով ապրելս միջոց մը չէր մնացած ինձ։ Ստիպուեցայ մուրացկանութիւն ընել, փողոցէ փողոց վազել, գետնոներն ինկած ոսկորի կտորները կըրծել, աղբանոցներուն մէջէն սնունդ փնտռտել, ե՛ս որ համադամներու վարժըուած էի։ երբ բաց դռներ կը տեսնէի որոնցմէ կերակուրի հոտեր դուրս կուգային, փորձութիւն մը կը զգայի ներս սողոսկելու և բան մը գողնալով ոտամոքոխ ամայութիւնն սփոփելու։ փիլիսոփայական ոգիս հագիւ կը յաջողէր այդ անազնիւ փորձութենէն զիս ետ կեցնելու։

Ձմեռն ալ եկաւ իր խածնող քամիներովը և իր ձիւնի յորձանքներովը։ այն բանաստեղծական եղանակը զոր կը զարմացէր իմ հոգիս երբ պատուհանին ետեւէն կը դիտէի զայն ահռելի տանջանքներ անզգայ խեղճ մանկոյս վրայ որ հետզհետէ կը տկարանար, կը ծիւրէր, կը հալէր։ մերթս իր թարմութիւնը կը կորսնցնէր տակաւ, մազերս կը թափէին, սրունգներս կը դողդղային, աչքերս կը մթնային։

Ես կ'արհամարհէի սակայն բոլոր այս նիւթական տառապանքներն որք իմ հոգւոյս ներքին երջանկութիւնն անկարող էին վրդովել։ առօրեայ նեղութիւններէն վեր բարձրանալով, տեսական աշխարհներու մէջ կը սաւառնէր երեւակայութիւնս։ և այդ ոսկեվառ վերնագաւառներուն փայլն այնպէս կը շլացնէր իմ աչքերս որ իրականութեան աղտոտութիւնը չէի նշմարեր։ և հեգնելով ճակատագրին որ իմ կեանքս պատառ պատառ ընելով կ'ուզէր զբօսնուլ, ես իմ վշտացս մէջ կը ժպտէի, որովհետեւ թարմ էր սիրտս, թարմ ու զերծ ամեն կապանքէ։

Այն օրն ուր սիրտս, իր բանաստեղծական թմբութենէն արթննալով, բոլորովին նոր և ահեղապէս հզօր զգացման մը ցնցումին տակ բարախեց, այն օրն երջանկութիւնը տուաւ ինձ իր հրաժեշտի ողջոյնը։ Դեռ կը յիշեմ բոլոր մանրամասնութիւններն այն աղիսաբեր գիշերուան որ իր աղջամուղներն ամբողջ կեանքիս վրայ թափեց։ Մարտի մէջէր էր, և գմայլմամբ ունկնդրելէ ետքը կատուական նուագահանդէսի մը որ թրթռացուցած էր սրտիս նրրագոյն թելերն և անպատում յուզմանց սարսուռն իմ ոսկերքս մէջ պտըտցուցած էր, ետ կը դառնայի այդ գեղարուեստական խնջոյքէն, երբ փողոցի մը անկիւնը խանդաւառ խօսակցութիւն մը լսեցի որ կանգ առնել տուաւ ինձ։ չուն մըն էր որ ծաղկահասակ շնուհւոյ մը առչեւ ծուռը դրած վեր կը վերցնէր իր ալեբարիւռ թաթերն ու կ'ըսէր. «Օ՜հ, եթէ գիտնայիր, հատո՛ղդ իմ հոգւոյս, որչափ քու սէրդ կը լեմ զիս, եթէ տեսնէի՞ր այն արտասուաց հեղեղները որք կը հոսին աչքերէս երբ զրկուած ըլամ քու երկնային տեսութենէդ. եթէ լսէի՞ր այն հառաչները զոր քու յիշատակդ կը փրցնէ իմ սրտէս, պիտի գթայիր վրաս։ Գանի՞օն գեղեցիկ ես, ո՛վ պաշտելի էակ. վարդերը քու ցաւուկիդ թարմութեանը կը նախանձին։ շուշանները մաքրութիւնը տեսնելով ամօթէ կը սեւնան։ քու կազկանձիւդ աւելի քաղցր է քան սոխակին գեղգեղն և քան մարդուն պատշաւաքը։ տերանց կատարն հանդչող ձիւնն իսկ այնչափ չէ մաքուր որչափ քու սիրտդ կուսական . . . ։

Այս խօսքերն անծանօթ հեշտութեամբ մը լցուցին հոգիս։ զգացմանց նոր աշխարհ մը որ ցայն վայր բոլորովին սքօղեալ մնացած էր ինձ՝ կը պարզուէր յանկարծ իմ առչեւ։ սիրտս վերացական աներբներու համար միայն տրտղելով սիրոյ յուզումներս չէր ճանչցած։ ի լուր այդ տարփաւոնչիկ բառերուն զորս կը հծծէր այդ սիրավառ էակն, զգացի անսահման պարապ մը էութեանս մէջ, կեանքիս մէջ . . . ։

Այնպէս խոր տպաւորութիւն մը ըրաւ այդ դէպքն իմ վրաս, որ հետեւեալ օրն իսկ կատաղաբար սիրահարեցայ հրաշագեղ շնուհւոյ մը որուն հանդիպեցայ դաշտի մը մէջ։ իր պատկերն յաւիտեան պիտի քանդակուած մնայ սրտիս մէջ։ խարտեաշ մազեր ունէր և վարդագոյն ցուկի մը։ աչքերուն մէջ գիշերուան պէս սեւ և անդունդներու պէս խոր նայուածք մը կը վառէր։ պոչը՝ թաւ ու գանգրագեղ՝ ծաղկեփունջի մը պէս կը ցցուէր իր ետեւէն։ սրունգները նուրբ ու ճարպուկ կարծես սիւներ էին ոսկեզէն որ վեր կը բռնէին իր մարմինը։

Հոգւոյս ամբողջ աւիւնովը սիրեցի զայն և գողդոջուն քայլերով անոր մօտենալով, յայտնեցի իրեն ամենէն հրավառ բառերով իմ հիացումս, իմ սէրս, իմ պաշտումս։ Ցուրտ ժպիտ մը ունեցաւ հոգւոյս թագուհին և առանց պատասխանելու, տարաւ զիս առուակի մը քով որ կը հոսէր դաշտին մէջ, և «նայէ՛ս ոբ . . . այն հեզուկ հայելւոյն ջինջ մակերեսին վրայ գէմքս տեսայ այն ատեն, որ հեռու էր, աւա՛ղ, համակրութիւն ներշնչելէ։ Գիտէի որ բնութիւնը մարմնական գեղեցկութեամբ զիս չէր օժտած, բայց փիլիսոփայական խոկումներս մինչեւ այդ օրն ատեն չէին թողած այդ բանին վրայ մտածելու։ Աչքերս արտասուք լցուած, ծունր դրի գիւթիչ շնուհւոյն առչեւ և բրի իրեն։

«Օ՜հ, ինչո՞ւ նկատել մարմնոյ հրապոյրներն որք աւելի շատ կը ցնդին կը խամրին քան վարդերն ու շուշանները։ իմ հոգիս մաքուր է, ո՛վ կոյս, երկնից կապոյտին պէս և ոգիդ անին չափ անծայրածիր։ և եթէ գիտնայիր թէ ի՞նչպիսի բոց մը կը վառի սրտիս մէջ . . . Մի՛ արհամարհեր զիս, մի՛ երեսիս նետեր մարմնոյս տձեւութիւնը։ հոգին է սիրոյ ճըշմարիտ խորանը։ Օ՜հ, յանուն գեղարուեստից որք հոգւոյն սիրաբաղութիւնը կը հաշակին, սիրէ՛ զիս։ սիրէ՛ զիս, յանուն ճշմարտին, Գեղեցկին ու Բարւոյն որք երբեակ ճառանչներն են մեր հոգւոյն ներքին պաշտառութեան։» Բայց հեռու իմ ազաչանաց անսալէ, անսիրտ շնուհին քիքիկ մը արձակեց և հեռացաւ երագաքայլ։ Այն ատեն ամպ մը պատեց աչքերս, սարսուռ մը ցնցեց ամբողջ մարմինս, սրուեգներս ջղաձգական դողով մը համակուեցան, և յանկարծ գետին ինկայ, դդայազրկ։

Երբ արթնցայ, պզտիկ ու մութ խցիկի մը մէջ գտայ զիս։ աչքս չբաց կրցա պատցուցի, և տեսայ դէմս վախ ու ածգոյն երիտասարդ մը, խծաթուխ մազերով, խորունկ ու ոեւ աչքերով, փոսացած, գեղնած այտերով։ Բանաստեղծն մըն էր, ինձ պէս սիրահար երազոյ ուխտմանց որ ինձ պէս թռչուած եղած էր իր օրրանէն սկսեալ, որ ամէն քայլին դառնութեանց հանդիպած էր իր կենաց մէջ, որ լքուած, մերժուած, նախատուած էր ամենէն, և որ զգուած աշխարհէն՝ մահուան քնոյն կը սպասէր։ Այն դաչանն անցնելով ուր նուազած ինկած էի և ուրախատ ըլլալով օգնել բոլոր թռչուածներուն, զիս գիրկն առած և իր հիւղակը բերած էր։

Պատմեցինք իրարու մեր կեանքը։ Եւ այդ օրէն երկու անբաժանելի բարեկամներ, երկու սրտակիցներ եղանք։ Իմ ազգական տրամադրութիւններս տեսնելով իմաստասիրութեան եւ բանաստեղծութեան համար, կարդալ ու գրել սովորցուց ինձ և բացաւ իր թանգարանն ուր հաւաքած էր մարդկային ոգին ու մարդկային սրտին ընտրելագոյն արտադրութիւններն։ Անմահանալի գիշերներ անցուցած ենք ի միասին այն մութ ամեն ոգ ու զգայնոց անդունդներուն մէջ։ Այն ատեն էր որ իմ բոլոր տառապանքներուս վրայ նոր ատնչանք մըն ալ աւելացաւ, ահեղագոյնը ատնչանքներուն, մտաւորական տանջանքը։ այդ մտահոգները պիտերաց խորհուրդը ջանալով պարզել, իմ հոգւոյս մէջ տարակոյսի սրբը ձգեցին։ և մնա՛ք բարով այն ատեն, իմ երազներս ու վերացումներս։ Ամեներ անցուցի այդպէս ուսումնասիրելով, կարդալով, գրելով, խորհրդածելով, ուսմանց եւ դպրութեանց մէջ հետզհետէ աւելի խոր թաղուելով։ Ալ բոլորովին ձեռքս քաշած էի աշխարհէն, սիրտս, այն լիսեռի հարուածին տակ զոր այն օրն ստացայ, ամրողջապէս ջախջախուած, մեռա՛ծ էր կուրծքիս մէջ։ ալ ինձ համար չէին սէր, յոյս, խանդ, երազ, երջանկութիւն, միաքս միայն կենդանի էր յիս, եւ անով ու անոր համար կ'ապրէի միայն։

Իրիկուն մը բարեկամս սովորականէն աւելի ժգոյն ու զդողոյն տուն դարձաւ։ եւ գերեզմանային ձայնով մը ըսաւ ինձ. «կը ցաւիմ, եղբայրս, որ զքեզ մինակ պիտի թողում կեանքի դառն անապատին մէջ, բայց անհնար է որ ալ ես ապրիմ։ ինձ կը թուի թէ դարեր ու դարեր գիպուած են ուսերուս վրայ անհուն խոնջանք մը իմ հոգիս կը ճնշէ։ Մահը կը սպասցնէ զանոնք որ իրեն կը տենչան. լաւ է ինքնին դրսել անոր գիրկը։» Եւ այն գիշերն իսկ դանակով մը կոկորդը կտրեց։

Ալ չկրցայ մնալ այդ հիւղակին մէջ ուր թերեւս կեանքիս լաւագոյն օրերն անցուցած էի։ քաղցրիկ բարեկամս գերեզմանն եղած էր այն, եւ իմ վաղանցուկ, իմ դառն երջանկութեանս ալ գերեզմանը։ Դուրս ելայ նորէն ու փերսկայ փողոցի կեանքս։ Զորս տարի է որ կը թափառիմ անկից ի վեր ցաւերս ու տառապանքներս հետս քաշկռտելով ամեն տեղ ու հէգ բանատեղծին պէս մտնչուան սպասելով։ Մի՛ակ սփոփանքս հանապազօրեայ դառնութեանցս մէջ իր յիշատակն է, որ հոգւոյս մէջ պիտի մնայ ապրի, անթառամ ծաղի՛կ մը թնկարոյր։ Ամրողջ օրերս իրարու կը նմանին անձրեւին կաթիլներն, ամենքն ալ գորշ ու արտասուագ։

Երբ ձանձրոյթը օձի մը պէս սրտիս փաթթուի և իր թոյն սկսի հոն հոսեցնել, կառնեմ գրիչս՝ իմ վարժապետս, իմ բարերարս, իմ բարեկամս այն թանկագին նուէրն՝ եւ թռչուն թղթի կտորներու վրայ կը գրեմ մտածումներս ու տպաւորութիւններս, խո՛ղ թիթեռնիկներ սեւ թիթեռնիկներ, որք իմ ուղղակս կ'ելնեն, որք կ'ելնեն իմ հոգիս, եւ այդ թռչը դանդաղ է եւ ջարգուած ոտիկներու մահաշ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

37

ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԻ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 10,075,212
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 2,170,355

ՆՈՐԹՀԸՆ ԷՇԻՈՎԸԷՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,781,300
ՀԱՍՈՅԹ 1889 ՏԱՐԻՈՅ 989,400

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած բաւական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուած ճշմանին 20,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼԻՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 — ՄԱՐԻԹԱՑՄ — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շրջենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ 22 և 22 կ· սենեակներն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ· ՍԵՐՈԲԵԱՆ *Գործակալ Դ· Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց*

ԵԹԷ ԿՐ ՀԱՃԱՔ

ԱՌԻՔ ՄԻԱՅՆ

ԺԷՐՕՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐԸ

PASTILLES GERAUDEL — MARQUE DÉPOSÉE

ՆԱՐՎԵԿԻՈՅ ՄԱԲՈՒՐ ԽԱՅԹՂԱՆՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Որք շնչուելով եւ ուտուելով կը հերգործեն ընդդէմ Հարբուխի, Պրոնշիդի, Դուսի, Շնչարգելութեան, Ձայնի կերկեման, Խուչակատարի եւն։ Ամեն բժիշկ կը յանձնարարեն ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԱՍԴԻՅԼՆԵՐԻ գործածութիւնն եւ կ'արգելուն գործածել խայծղանի այլ եւ այլ շաքարահատերէն

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆՔ
Խայծղանի շոգեարահատերքս

1· ՄԱՐՄՈՂԱԿԱՆ ԽՈՂՈՎԱԿՆ, ուստից լիքեն խայծզանի կարգը և անլուծելի զանազան ատ կիներն որք բեր նին մէջ չլուծուելով կ'երթան ստամոքսը կ'ելնան, առանց գոյն մինչ խայծղան հաշորդելու շնչառական խողովակաց որոց սահմանեալ են.

2· ԹՈՂՈՎԱԿԻՆ ԾԱՌԻՆ խայծղանի հատորները կը մտնեն ատամոքս ի մէջ և զայն բեւեռելով շաբարով և բերելարդիւնքը երով, յաւալ կը բերեն ստամոքսի անհանգստութիւններ.

3· ԱԼԻՔԻՆԵՐԻՆԵՆ մէջ կը շարունակուին այս հատորները զանազան պատճառաւ անհանգստութիւնք և յաւալ կը բերեն Բորբոքում, Վէրք, Խիթ, եւն. որոնց պարունակած ափինի, մորփինի պատճառաւ.

ԺԷՐՈՏԷԼԻ ԲԱՍԴԻՅԼՆԵՐԸ անհրաժեշտ են ամեն ոնունց որք ձայներնին կը յոգնեցնեն, արձակ օդի մէջ գ'աշխատին կամ իրենց պարապմանց պատճառաւ ստիպուած են գրգռիչ գոլորշի եր կամ փոշիներ ծծել, ինչպէս Գործաւորք· Զարդապանք, Կառավարք, Երգիչք, Դեքատորք, Ատեղարանք, Քարոզիչք, Փաստաբանք. լսողիչք, Դատարարք, երկարաւոգեաց Պարտոնեայք եւ եւ։

Տարին 100,000է աւելի մարդիկ կը բժշկուին այս Բասդիլներով եւ Պ· ԺԷՐՕՏԷԼ 40,000է աւելի շնորհակալեաց նամակ ունի·

ԺԷՐՕՏԷԼԻ Բասդիլներն են խայծղանի մաքուր բասդիլներն որք փարձարարուած են Փարիզու 1878ի Տիեզերական արուեստասէրներուն կողմէ, նախարարական որոշմամբ և ըստ խորհրդոյ Առողջապահական խորհրդոյ փորձերու ենթակուած են, և Ռուսիոյ մէջ թոյլատրեալ են կայսերական կառավարութեան կողմէ, ըստ հաւանութեան բժշկական խորհրդոյ։

Իւրաքանչիւր տուփ կը պարունակէ 72 Բասդիլ, ինչպես և Ծանօթութիւն գործածութեան Ընկերաց համար.—Պահանջել գործարանի նշանը

Ա· ԺԷՐ ՏԷԼ, դեղագործ ի Ալֆ-Մէնհոյ, (Ֆրանսա)

Ի Կ·Պոլիս Ս Պան Մարչէ —Ժոզէֆ Գանդալֆ.—Թիվեաս —Վ Էնեան Պասպեան.—Տ· Մ· Մէզիքի —Ղա արոս Ղազարոսեան։ 8·2

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴՈՒԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Ալֆ-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4,000,000 — Գանձելի հասոյթք և պահեստի դրամ 3,900,000
Տարեկան հասոյթ 1,150,000 — Վճարեալ գումարներն իբր 30,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ ամէն տեսակ կալուածներ, վաճառք և կարասիք, նպաստաւոր պայմաններով և չափաւոր գներով։

Աւելի բնդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակ ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիյէ փողոց, թիւ 2, Ճէբէճեան խան, Գամինատոյի Պանդային դիմաց։

25 — Ընդհանուր գործակալք Թուրքիոյ ՍԻՄՈՆ ՔԱՋՄԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ·

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր	Ժամ.	Երթալու տեղը	Շոգենաւ
Բշ· 18 2	երբ·	Օտէսա	·
Գշ· 19 3	5 երբ·	Աէքքանդրիա	
Դշ· 20 4	10 առ·	Անատոլու	
Գշ· 20 4	10 առ·	Սեվաստափոլ	
Եշ· 21 5	2 երբ·	Օտէսա	

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Քիրլճ Գաբու։ 26

Ասատուր Ս· ՏԱՄԱՏԵԱՆ
Տարեշրջանաւոր Ընդհանուր Լրագրոց

ՊՐԻՆ ՄԻՍՏԱԼ, ԳԱՆՆԱՊԱՏԻՆ 1888 — ՈՍԿԻ ՄԻՍՏԱԼ, ԲԱՐԻԶ 1870

QUINA-LAROCHE

ԲԻՏԵՐ — ԷՍՊԷՐԻ

Գինու Լառոշի հասարակ պատրաստութիւն մը չէ այլ լուրջ ուսումնասիրութեանց և աշխատութեանց արդիւնք, որք ամենաբարձր փարձառութեանց արժանացած են անոր հեղինակը։

Միացուցեալ երբեք գինիներու բաղադրութեանց սմանոյ պայմանները, յեսոյ յոյժ ախորժահամ եղանակ մը պատրաստել ահա՝ Գինու—Լառոշի հաստատել գերազանցութեան գաղտնիքը, որով գիւրացուցած է ստամոքսի հիւանդութեանց, անախորժութեան, անարիւնութեան, երկարատեւ ջերմի և այլոց բժշկութիւնն։ — Կը գտնուի ի Բարիզ, Թ· 22 և 19 Տրուօ փողոց. և Դեղատանց մէջ։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՌԻՆ

ԼԸ ԲԻՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽՈՒ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՈՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԻՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դառապտիքը կը փարատէ դիզին գործածութեան յառաջ բերած խիթերն և սրտի խառնուածքը։

ԼԸ ԲԻՏՐԻԷԼ, ԵՒ ԸՆԿ Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։ 852

ՔԱԹԻՕԹԻՔ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ·

PATRIOTIC Life and fire assurance Company

Հիմնեալ ի 1824

Դրամագլուխ	Անգլ· Ոսկի	1,500,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» »	121,984
Պահեստի դրամ	» »	250,000

Այն ընկերութիւնը գիւրամատչելի պայմաններով ամէն տեսակ կարասիք և ապրանք հրդեհի վնասուց դէմ կ'ապահովագրէ։

Տնօրէն ընդհանուր Թուրքիոյ
ԱԼՖԻՐԹ ՀՕՖՄԱՆ

Ապահովագրութեանց և այլ տեղեկութեանց համար դիմել առ
Կ· Պոլսոյ մասնաճիւղի տեսուչ
ՄԻՀՐԱՆ Ե· ՍԱՐՔԻՍԵԱՆ
Գրագիր Ապահովագրական Ընկերութեանց
Մէհմէտ, Պաղչէ-Գաբու Թիւ 27, մաքսատան դիմաց։ 172

ՇԻՐՔԻԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻՒ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅՈՒՅՑ 12

1891 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 19 ՇԱԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏ 1

Վոսֆորէն Էնկոզ ղրկելիք նաւերը

1 0 Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ.
1 40 Եէնիմ. Մէզ. Պէշիկ. Թար. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
1 30 Վանիք. Զէնկէլ. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիկ.
1 40 Պէյգոզ Բաշաղ. Զուպգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
2 0 Եէնիմ. Մէզզ. Պէյուքտար Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.
3 10 Ր. Ա. Գավաք Մէզարպ Տէօյ Թարպ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուպգ. Գանլ Ա Հիս. Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլեր. Գուզկ. Իսկամ
3 15 Եէնիմ. Մէզզ. Պէյուքտար. Թարպ. Եէնիք. Մէրէնա Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
4 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուքտար. Թարպ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուպգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտել Վանիք Զէնկ. Պէյլեր. Գուզկ. Պէշիկթաշ
4 15 Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուքտար. Թարպ. Եէնիք. Մէրէնա Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք Պէշիքթաշ
5 40 Պէյուքտար. Թարպ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուպգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիքթաշ
6 — Եէնիմ. Մէզարպ. Պէյուքտար. Թարպաղ. Եէնիք. Մերկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
7 — Եէնիմ Մէզարպ. Պէյուքտար. Թարպաղ. Պէյգոզ Բաշաղ. Եէնիք. Մերկ Գանլրճա. Ր. Ա. Հիսար Գանտել. Ա.Ռնավ. Զէնկէլ. Պէյլ. Օրթաք. Գուզկ. Պէշիք. Իսկ.
8 5 Ա. Ր. Գավ. Եէ իմ. Մէզզ. Պէյուքտ. Թարպ. Եէնիք. Մէրէնա. Մերկեան Ր. Հիսար Պէպէք. Ա.Ռնավ. Օրթաք. Պէշիկ.
9 — Մէզարպ. Պէյուքտ. Թարպ. Պէյգոզ Բաշաղ. Զուպգ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Իսկ.
10 — Մէզարպ. Պէյուքտ. Թարպ. Եէնիք. Մերկ. Ր. Հիսար. Ա.Ռնավ. Գուրուչ. Օրթաք Պէշիկ.

Կամարաքէն Ռիկոզ ղրկելիք նաւերը

2 45 Պէշիկ Օրթ. Գուբ. Ա.Ռնավ Պէպէք Ր. Հիսար Սիրկ. Եէնիք. Թարպ Պէյգ Մէզզ Եէնիմ.
3 35 Դարպաչ. Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Զէնկէլ. Ա.Ռնավ. Գանտ. Ա. Ա. Ր. Հիսար Գանլրճ. Մերկ. Եէնիք. Բաշաղ. Պէյգ. Թարպ. Պէյուքտար. Մէզարպ. Եէնիմ.
3 40 Իսկ. Գուզկ. Պէյլեր Զէնկ Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճա Զուպգ. Բաշաղպաշնէ Պէյգոզ Թարպ Պէյուք.
4 15 Պէշիկ. Օրթաք. Գուբ. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մէրէնա Եէնիք. Թարպ. Պէյուքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.
5 15 Իսկ. Պէշիք. Օրթ. Գուբ. Ա.Ռնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Սիրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէյուքտ. Մէզզ. Եէնիմ. Ր. Ա. Գավաք
6 — Դարպաթ Իսկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթաք. Ա.Ռնավ Պէպէք Ա. Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Պէյգոզ Թարպ Պէյ. Մէզարպ. Եէնիմ.
. 15 Պէշիք. Իսկ. Գուզկիանճ Օրթաք. Պէյլեր. Զէնկէլ. Ա.Ռնավ. Գանտ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանլրճա Եէնիք. Թարպ. Պէյուքտ. Մէզզ. Եէնիմ.
8 30 Պէշիքթաշ Օրթ. Ա.Ռնվուտ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ. Պէշիք. Մէզզ.
9 30 Պէշիկ. Օրթաք. Գուբ. Ա.Ռնավ. Ր. Հիսար Պոյաճ. Գանլրճա Եէնիք. Պէյգոզ Թարպ. Պէյուքտ. Մէզարպ. Եէնիմ.
10 20 Պէշիքթաշ Օրթաք. Գուբուչ. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Մերկեան Թէնեան Եէնիք. Թարպ. Պէշիք Մէզարպ. Եէնիմ.
10 5 Դարպ. Գուզկ. Պէյլեր Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլրճ. Զուպգ. Բաշաղ Պէյգ. Թարպ. Մէզ. Ր. և Ա. Գավաք.
11 20 Պէշիքթաշ Օրթաք. Ա.Ռնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Մերկ. Եէնիք. Թարպ Պէյգ. Մէզզ Եէնիմ.
11 10 Իսկ. Գուզկ Պէյլեր Զէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Իսար Գանլրճա Զուպգ. Բաշաղ Պէյգոզ
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Սրթ. Պէյլեր. Զէնկ. Վանիք.
12 — Պէշիք. Օրթաք. Գուբուչ. Ա.Ռնավ. Պէպէք

ԴԵՒԼ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՖ

Տոքթոր Ա.էրի Ջերմային հիւանդութեան, այսինքն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուսանելիցեալ, է գաւնահամ և ազդու կապդուրիչ ուրան տեսակ ֆիզիքական խանգարմանց, որ յառաջ ուգան ճաճանաւոր վայրերու ջերմոտ կլիմայից ատ ու տպականալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնն և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնն երբայսուրեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեամբն։ Այս ֆիզիքական խանգարումներն առաջ կուգան օդին մէջ լղոյացող թունաւոր անշնչաբերի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդն, յաւալ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և սրեան թունաւորումն, որոյ սա անուններեր ունած է. ջերմն և սարսուռ, թագուն ջերմ, արբեցական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն մանդային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղիք ուր մթնոլորտն պականալով և թունաւորալ է ճահիճներէն կամ ալեծաքաւուտ վայրերէ բուրեալ մահահատ նիւթով, կամ բաց տղաքոցներէ և ալանոներու ծակիներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդիկ ի ծծեն շնչառութեամբ։

Այդերի ջերմի ու տենդից դեղը կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնն և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյ մէջէն, որպ զործածութիւնն առուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հաստատելի ամենատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա։ Պոլսոյ։ 210

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուղ· ամիսը երկու անգամ կը բանին Լիվերբուլ և Ամբ-Եալէ ի Ֆլիս

Անունք	Թոնոյ	Անունք	Թոն
Ումպրիա	7718	Գանգանիա	4845
Եդրուբրա	7718	Պոթնիա	4531
Սէրվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բաղանիա	5587	Ադրիա	2393
Ալեքսանդրա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բարմիրա	2144
Ամերիկա	2148	Թրինիտատ	899
Փէտաբ	1876	Մորոգգո	1855
Նեբրասկի	1614		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ· ՃՈԼի գործակատար
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան, Ղալաթիա

39

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՇԵՆԱՒՔ

Սբնիւ-Եկ. Ամէրիկա, Կ· Գալոյ և Օտեսայ ծիրեր

ԹՈՄԱՍՈՒԻԼՍԸՆ ՈՐԴԻՔԸԿՆ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	2000	Ֆլամինկո	1600	Բաղերմն	3200
Անճէլս	3000	Կոլիկոս	5500	Բատոէ	1700
Ասսիլ	5500	Սիրանս	2200	Բիլբէս	1500
Բրկս	300	Ասոզ	1500	Բոլս	1000
Արիսոգռ	4000	Պրսանս	2200	Գուլիգռ	2800
Պասանս	3000	Հիրս	2000	Դիսպիթ	4400
Վորսարիս	220	Հիսալկս	3000	Լինարգռ	3200
Պրանս	2000	Հիմաս	7000	Լոլս	3000
Պէֆիալս	8800	Հանգիրէ	1200	Բանեռ	3500
Ռէյրս	26·0	Ամակս	5000	Բոզարիս	3500
Գալիբաս	2500	Ճիւնս	2800	Պայէրնս	4000
Գամէս	2100	Գէլաս	2000	Սանդիակս	8200
Գաղս	2000	Գոլբիս	4200	Սարգիս	2000
Գոմս	2700	Գոմիս	2200	Սիրիս	2000
Զիբակս	5000	Լէս	2000	Սորէնտս	4300
Գլիս	4500	Լիբանիս	4500	Թ Ուիլսն	3000
Գոլբրատս	3400	Լիվրնս	3000	Թուրս	1200
Ռիգս	2500	Լոլս	1500	Թոլիս	2800
Տամիս	2500	Մարէնկս	4800	Թորբիս	900
Տուրս	800	Մարգէլլս	6500	Ուրպիս	5000
Տրաբս	100	Միս	2000	Վոլթուրս	5000
Էսպանս	4600	Մոնրիս	3100	Ցէտս	3600
Էյսորատս	3000	Ալիս	2000	Զէպրա	1000
Լիբերիս	3200	Օրլանս	3000	Տիմպրնս	200
Տրամիս	2600	Սիգելլս	5000	Գրիսկս	200
Ֆալբան	800	Գրանս	4·00	Զէրս	140
Ֆիլս	700	Օգդս	2000	Սուրիթս	120
Լիմիբրդ Մոնարք					8000
Բիրմիրն Մոնարք					8000
Լիդերն Մոնարք					8100

Ուղեւորներու համար ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Դիմել առ Ֆ· ՀԻԼՏ ԵՒ ՈՒԻՅՈ
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա

192

ՄԱՍ

ՇՈՒԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվերբուլ և Մէնչէսթրէ Դէք բանող շոգենաւք

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Բանոքս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերս	4000	Օսարիս	3000
Սամնիկ	4000	Նէրէիս	3000
Սեսոգէիս	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոգիս	800
Մակասլա	3250	Սլիեռա	800
Արիսթիս	3250	Սեսիլ	700

Բէրա շոգենաւ, նաւապետ Ճոնս, ամսոյս դէպի 22ին Լիվերբուլէն ուստ կ'ելլ պատուի ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ· Վ· ՎԻՒՕԼ և ԸՆԿ
Ուիթոլ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ·
31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերբուլ

36

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՍԱՄՈՒԻԼԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

45, ԴԱԼԱԹԻԱ·—ՊԷՅՈՒԼԻՔ ՄԻԼԼԷԹ ԽԱՆ 45·
Բ· ՀԱՐԿ, ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԹՂԹԱՏԱՐԱՆ ՎԵՐԻՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԺԱՄԱՑՈՅՑԻ

Պատի, Գրպանի, Ոսկիէ, Արծաթէ, Մետաղէ

ԳՈՒԱՐԵՂԷՆԻ

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր յաճախորդաց, որ առեւտրական այս ճիւղին եղանակն ըլլալուն, իւր ապրանաց մթերքն ճոխացուցած է։ Ուստի կը խնդրէ այն յաճախորդներէն որք պէտք ունին ժամացոյցի, գոհարեղինաց, դիմեն այն վաճառատունն էրբուած ապրանքներէն, որք Եւրոպիոյ լաւագոյն գործարաններէն բերուած են, և որոց ճաշակը, քրտնքը և ընտրութիւնը կ'արդարացնեն այն հաւատարմութիւնն գիտն որով ի վաճառ հանուած են։

ՄԵԾԱՐԱՆԱԿ ԵՒ ՓՈՔՐԱՐԱՆԱԿ

Վաճառատունը մասնաւորապէս կը յանձնարարէ, մեծաղի վրայ որկի գաբլամա ժամացոյցի շղթաներ եւ այլն, որոցմէ ունի մի սեռ բուն Բարիզի ապրանք։ 204

ՍԱԼԻՀ ՍԸՏԳԸ

ՊՈԼԻՍ, ՍՈՒԼԹԱՆ ՊԱՅԱԶԻՏ, ՕԳՃՈՒԼԱՐ ՊԱՇԸ ԹԻՒ 61

Արանց, կանանց և տղայոց համար ամեն կարգի գեղեցիկ ու դիմացկուն կոշիկներ կը պատրաստուին ֆրանսական առաջնակարգ ապրանքներէ։ Այս խանութը գիմոյ յաճախորդաց մեծապէս գոհ պիտի լինին մանաւանդ գներու ժանաւթենէն։ 2 թիւէն 4 թիւ կոշիկներու կարով պատրաստուածները հինգ ղրշ աւելի պիտի ըլլան փայտէ գամով պատրաստուածներէն։ 4 թիւէն 6 թիւի համար 5 ղրշի յաւելում մը պիտի ըլլայ այդ տարբերութեան վրայ։

Ղրշ·	տեսակ	Ղրշ·	տեսակ
85	ամեն տեսակ կարով պօթին կալոշ	33	կնոջ մուճակ
52	սկարբին կարով	40	պատանական կալոշ
130	կալոշով մսկ կարով	70	կնոջ համար պօթին կալոշ
65	պօթին կարով	45	16 թիւէն մինչ 21 թիւ պօթին կալոշ տղայոց համար
80	մէստ կալոշ գամով	150	թէկլաթին և ուղտի մորթէ մսկ
140	ամեն տեսակ մսկ	70	կէթա
160	փայլուն մորթէ մսկ		

Տայոց յատուկ կոշիկներու 21 թիւէն վեր եղածներուն համար հինգ ղրշի յաւելուած մը պիտի ըլլայ։ Յատկապէս յանձնարարուած կոշիկներու համար հարիւրին տասը յաւելում մը պիտի ըլլայ այս գնոյն վրայ։ 230 7—24